

Uporaba tuđica u jezičnom izražavanju učenika mlađe školske dobi

---

Jakolić, Valentina

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:324194>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-17**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

VALENTINA JAKOLIĆ

**UPORABA TUĐICA U JEZIČNOM
IZRAŽAVANJU UČENIKA MLAĐE ŠKOLSKE
DOBI**

Diplomski rad

Zagreb, srpanj 2024.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

VALENTINA JAKOLIĆ

**UPORABA TUĐICA U JEZIČNOM
IZRAŽAVANJU UČENIKA MLAĐE ŠKOLSKE
DOBI**

Diplomski rad

Mentor rada: izv. prof. dr. sc. Katarina Aladrović Slovaček

Zagreb, srpanj 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. O HRVATSKOM JEZIKU.....	1
2.1. Hrvatski jezik	1
2.2. Hrvatski standardni jezik	2
3. OVLADAVANJE JEZIKOM.....	3
3.1. Komunikacijska kompetencija	4
3.2. Lingvistička kompetencija	6
4. TUĐICE U HRVATSKOM JEZIKU.....	8
4.1. Anglizmi.....	9
4.2. Turcizmi	10
4.3. Germanizmi.....	11
5. ISTRAŽIVANJE	12
5.1. Opis uzorka istraživanja.....	12
5.2. Cilj i problemi istraživanja.....	14
5.3. Hipoteze istraživanja	14
5.4. Opis instrumenta istraživanja.....	15
5.5. Tijek istraživanja	16
5.6. Rezultati istraživanja	16
5.6.1. Rezultati istraživanja prepoznavanja tuđica u hrvatskome jeziku kod učenika mlađe školske dobi.	16
5.6.2. Rezultati utvrđivanja uporabe vrsta tuđica u različitim kontekstima.	17
5.6.3. Rezultati istraživanja razumijevanja značenja tuđica kod učenika mlađe školske dobi.	20
5.6.4. Rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika u razumijevanju tuđica s obzirom na razred, spol, opći uspjeh, ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik i čitalačke navike učenika.	24
5.6.5. Rezultati istraživanja učestalosti uporabe tuđica u neformalnoj komunikaciji i spontanome govoru učenika.	29
6. ZAKLJUČAK.....	30
LITERATURA.....	32
PRILOZI.....	34
Izjava o izvornosti diplomskoga rada	39

Sažetak

Hrvatski jezik obuhvaća hrvatski standardni jezik i sva tri narječja s njihovim mjesnim i gradskim govorima. Naziv hrvatski jezik odnosi se na sve njegove ostvaraje od najranijih vremena do danas na svim područjima na kojima Hrvati žive. Jezik je temeljno obilježje svakog naroda za čije je očuvanje najvažnije poučavanje jezika, tj. njegovo usvajanje i učenje. Već u najranijoj dobi, slušajući jezik obitelji i okoline, dijete počinje usvajati jezik i stjecati komunikacijsku kompetenciju. S druge strane, sustavno učenje počinje polaskom u školu u kojoj počinje stjecanje lingvističke kompetencije. Kako bi dijete ovladalo jezikom, potrebno je posebnu pozornost pridati razvoju komunikacijske kompetencije koja je temelj za ovladavanje jezikom u mlađoj školskoj dobi, te je kasnije povezati s lingvističkom kompetencijom koja podrazumijeva sposobnost uporabe apstraktnog mišljenja koje je potrebno za razumijevanje i usvajanje jezične teorije (Miholić Cvitanić, 2023). Osim navedenog, kod djeteta je potrebno poticati bogaćenje rječnika i širenje vokabulara. Međutim, bogaćenje rječnika pod utjecajem je različitih jezičnih i izvanjezičnih faktora. Jezik je promjenjiv i u dodiru s drugim jezicima vrlo lako dolazi do jezičnoga posuđivanja. Poimanje novih riječi smatra se bogaćenjem sustava tek kada se posuđenica prilagodi na svim jezičnim razinama (Stolac, 1997). U hrvatskom jeziku mogu se pronaći razne tuđice poput germanizama i turcizama, no najviše je anglizama koji su sve češći u govoru mladih.

Ovim istraživačkim radom nastojala se utvrditi uporaba tuđica u spontanome govoru učenika mlađe školske dobi te ispitati koje tuđice prevladavaju kod učenika mlađe školske dobi. Također, nastojalo se utvrditi razumijevanje tuđica s obzirom na razred, spol, opći uspjeh, ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik te čitalačke navike učenika. Istraživanje je provedeno u jednoj zagrebačkoj osnovnoj školi, a u njemu su sudjelovali učenici trećeg i četvrtog razreda. Istraživanje se sastojalo od rješavanja anketnog upitnika, a provedena je i fokus grupa u kojoj je sudjelovalo šestoro učenika. Rezultati istraživanja pokazuju da učenici mlađe školske dobi u velikoj mjeri koriste i razumiju tuđice te da su najviše upoznati s anglizmima. Također, vidljivo je da učenici mlađe školske dobi u neformalnoj komunikaciji češće biraju tuđice u odnosu na standardne riječi.

Ključne riječi: jezik, komunikacijska kompetencija, lingvistička kompetencija, tuđice, učenici mlađe školske dobi

Summary

The Croatian language includes the Croatian standard language and all three dialects with their local and urban varieties. Croatian language refers to all its manifestations from the earliest times to the present day, in all the places where Croats live. Language is a primary characteristic of every nation, and its conservation is most importantly achieved through language teaching, i.e., its acquisition and learning. Child begins to acquire the language and develop communicative competence from an early age by listening to the language of their family and surroundings. On the other hand, systematic learning begins with going to school, where linguistic competence begins to be acquired. Special attention must be given to developing communicative competence, which is the base for mastering language theory in early school years, and later communicative competence should relate to linguistic competence which involves the ability to use abstract thinking necessary for understanding and acquiring language theory (Miholić Cvitanić, 2023). Additionally, it is important to encourage the enrichment of vocabulary and the expansion of the child's lexicon. However, vocabulary enrichment is influenced by various linguistic and extralinguistic factors. Language is changeable and in contact with other languages, linguistic borrowing easily occurs. Adopting new words enriches the system only when the borrowed word is adapted at all linguistic levels (Stolac, 1997). In the Croatian language, various foreign words can be found, such as Germanisms and Turkisms, but especially Anglicisms which are the most prevalent and are increasingly common in young people's speech.

This research aimed to determine the use of foreign words in the spontaneous speech of younger primary school students and to examine which foreign words prevail among these students. Additionally, it aimed to determine the understanding of foreign words regarding grade level, gender, general academic success, grade in the subject of Croatian Language, and students' reading habits. The study was conducted in a primary school in Zagreb, involving third and fourth-grade students. The research consisted of completing a survey questionnaire, and there was also a focus group with six students. The study results show that younger primary school students extensively use and understand foreign words and are most familiar with Anglicisms. It is also perceptible that younger primary school students more frequently choose foreign words over standard words in informal communication.

Keywords: language, communicative competence, linguistic competence, foreign words, younger primary school students

1. UVOD

U današnjem globaliziranom svijetu, miješanje različitih kultura i jezika postalo je vrlo uobičajeno te je sve prisutnija uporaba tuđica među učenicima mlađe školske dobi. Interes za pisanje rada na temu *Uporaba tuđica u jezičnom izražavanju učenika mlađe školske dobi* potaknut je činjenicom da su djeca u današnje vrijeme već od najranije dobi izložena utjecaju medija, posebice društvenih mreža i aplikacija, što ih dovodi do upijanja novih riječi, među kojima su i tuđice. Od najranije dobi imaju pristup raznim društvenim mrežama i aplikacijama kao što su *TikTok, Instagram, YouTube, Snapchat* itd. Navedene društvene mreže i aplikacije sadrže raznolike jezike čije riječi djeca nesvjesno upijaju i kasnije koriste u svome govoru. Premda je bogaćenje rječnika uvijek dobrodošlo i poželjno je znati raznolike jezike, upitno je kakve to posljedice može imati na jezični razvoj djece, kao i na očuvanje materinskog jezika. Jezik se neprestano mijenja i uobičajeno je da u upotrebu ulaze neke nove riječi iz drugih jezika, ali potrebno je osvijestiti važnost korištenja materinskog jezika jer je upravo on temeljno obilježje svake društvene zajednice i uvjet za njezino uspostavljanje i povezanost te opstanak i razvoj. „Oni koji su naučili drugi jezik namjerno (da bi pokazali svoju superiornost ili da bi izrekli nešto za što u njihovu materinskome jeziku ne postoji odgovarajuća riječ ili izraz) ili nenamjerno (nesvjesno) unose elemente stranog jezika u svoj materinski jezik pa tako dolazi do jezičnoga posuđivanja“ (Frančić i sur., 2005: 206). Kod učenika mlađe školske dobi potrebno je doprinijeti stvaranju kritičkog stava prema stranim riječima, odnosno osvijestiti im da strane riječi nisu bolji odabir u odnosu na riječi njihovog materinskog jezika. Sukladno navedenom, nastao je i ovaj rad, u svrhu pronalaska novih saznanja o problemu sve češće uporabe tuđica, te u nadi da se pridonese boljem razumijevanju rasprostranjenosti i učestalosti uporabe tuđica u komunikaciji učenika mlađe školske dobi.

2. O HRVATSKOM JEZIKU

2.1. Hrvatski jezik

„Temeljna odrednica svakog naroda jest njegov jezik. Jezik je uvjet da bi se neka društvena zajednica uspostavila i povezala, da bi se njezini članovi međusobno razumjeli, da bi kao članovi zajednice mogli širiti i štititi svoje individualne i zajedničke vrijednosti, kulturu, običaje, način života i sl.“ (Gazdić-Alerić, 2023: 17). Prema autorici Gazdić-Alerić (2023)

očuvanje materinskog jezika trebao bi biti primarni cilj svakoga društva jer je to jedini način da društvo opstane i nastavi se razvijati. Najvažnije za očuvanje materinskog jezika jest poučavanje jezika, tj. njegovo usvajanje i učenje.

„Nazivom hrvatski jezik obuhvaćamo sve njegove ostvaraje (govorene i pisane) od najranijih vremena do danas i na svim područjima na kojima Hrvati žive. Naziv hrvatski jezik odnosi se i na hrvatski jezik u 17. stoljeću i na hrvatski jezik danas i na jezik kojim se govori u Hrvatskome zagorju i na jezik kojim se govori u Dalmaciji itd.“ (Frančić i sur., 2005: 10).

Hrvatski jezik pripada južnoslavenskim jezicima s kojima čini zajednicu slavenskih jezika, a svi zajedno pripadaju indoeuropskoj jezičnoj zajednici. Sastoji se od tri dijalekata ili narječja: čakavsko, kajkavsko i štokavsko, od kojih najveće područje zauzima štokavsko narječje (Barić i sur., 2005). Osim narječja, čine ga standard, supstandard i žargoni. Sukladno tome, pojedinac s različitim sugovornicima različito komunicira: u školi, na fakultetu ili poslu – standardnim jezikom, u kući – dijalektom, u igri, s prijateljima, na ulici – žargonom. Međutim, riječ je o istom jeziku, istih gramatičko-pravopisnih pravila i normi te istoga leksičkoga korpusa. Osim toga, pojedinac ovisno o komunikacijskoj situaciji koristi različite jezične idiome te izmjenjuje sociolekt (jezik svojstven skupini ili društvenoj zajednici) i idiolekt (individualan oblik jezika), standard i supstandard (Pavličević-Franić, 2005). Prema Frančić i sur. (2005), hrvatski jezik obuhvaća mjesne govore, gradske govore i žargone te hrvatski standardni jezik. Pritom mjesni govor obuhvaća govor konkretnog sela ili skupine uže povezanih sela odnosno zaselaka, a gradski govori (supstandardni idiomi) obuhvaćaju govore vezane uz urbanu sredinu.

Dakle, pojam hrvatski jezik širi je od pojma hrvatski standardni jezik. Hrvatski jezik obuhvaća hrvatski standardni jezik i sva tri narječja s njihovim mjesnim i gradskim govorima (Gazdić-Alerić, 2023).

2.2. Hrvatski standardni jezik

„Standardni jezik službeno je priopćajno sredstvo sporazumijevanja svih pripadnika nekoga naroda. Pripada najvišoj priopćajnoj razini sporazumijevanja“ (Pavličević-Franić, 2005: 33). Koristi se u svim službenim komunikacijskim situacijama – na radnome mjestu, u obrazovnim ustanovama, u novinama i medijima i sl. (Pavličević-Franić, 2005). „Tko želi dobiti

posao u školstvu, znanosti, novinama, na radiju, mora svladati standardni jezik“ (Frančić i sur., 2005: 19).

Kako bi jezik postao službeno sredstvo sporazumijevanja, mora biti: autonoman (neovisan o bilo kojoj osnovici na kojoj je nastao), normiran (temeljiti se na općeobveznoj normi), gipko postojan (mijenjati se u skladu s potrebama zajednice kojoj služi kao komunikacijsko sredstvo, a pritom čuvati svoju strukturu tako da dopusti ulazak novih elemenata tek nakon usklađivanja s vlastitim zakonitostima) te višefunkcionalan (pružiti mogućnost komunikacije u različitim situacijama) (Gazdić-Alerić, 2023). Frančić i sur. (2005) ističu da je standardni jezik uređen eksplicitnom (svjesnom) normom, tj. pravilima (pravopisom i gramatikom) i popisom (normativnim rječnikom) te da ga svi moraju učiti.

„Poznavanje standardnog jezika omogućuje npr. razgovor između stanovnika Bednje u Hrvatskom zagorju i stanovnika Podšpilja na otoku Visu koji se, da nikada nisu išli u školu te da govore isključivo svojim mjesnim govorom, gotovo ne bi mogli sporazumijevati (Frančić i sur., 2005: 19).

Hrvatski standardni jezik usustavljen je i normiran u 19. st. na temeljima novoštokavskoga narječja i štokavske književnosti te danas ima jedinstvenu štokavsku osnovicu ijekavskoga/jekavskoga izgovora (Pavličević-Franić, 2005). Prema članku 12. Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski je jezik službeni jezik u Republici Hrvatskoj. Također, Hrvatski je jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, a koriste ga i pripadnici hrvatske etničke i jezične manjine u Srbiji, Sloveniji, Makedoniji, Crnoj Gori, Austriji, Mađarskoj, Slovačkoj i u drugim državama gdje žive pripadnici hrvatskoga naroda (Gazdić-Alerić, 2023).

3. OVLADAVANJE JEZIKOM

Ovladavanje jezikom obuhvaća učenje i usvajanje jezika. Dijete već od najranije dobi usvaja jezik koji njegova obitelj i okolina koriste u međusobnom sporazumijevanju, a sustavno ga počinje učiti i stjecati lingvističku kompetenciju polaskom u školu (Gazdić-Alerić, 2023).

„Usvajanje jezika od iznimne je važnosti za djetetov kasniji razvoj jer će mu omogućiti razvoj svijesti i apstraktnog mišljenja te razumijevanje svijeta koji ga okružuje“ (Gazdić-Alerić, 2023: 79). Usvajanjem jezika i stjecanjem komunikacijske i lingvističke kompetencije započinje osobni i društveni razvoj pojedinca. Do jezičnoga znanja, tj. do stjecanja lingvističke

kompetencije dolazi kvalitetnim poučavanjem jezika. Kada pojedinac stekne lingvističku kompetenciju, ona će mu omogućiti pravilnu uporabu jezika u konkretnim komunikacijskim situacijama, tj. doći će do stjecanja komunikacijske kompetencije utemeljene na jezičnim znanjima (Gazdić-Alerić, 2023).

Usvajanje jezika podrazumijeva usvajanje gramatike zato što se djeca rađaju s jezičnim mogućnostima i općim znanjem u obliku koji ima ljudski jezik. Kako bi djeca usvojila jezik, potrebno ih je izlagati jeziku okoline. Dokaz tome je činjenica da gotovo sva djeca uspijevaju usvojiti jezik bez obzira na međusobne razlike i razlike u jezicima kojima su izloženi (Aladrović Slovaček, 2019).

Djetetovim kognitivnim razvojem dolazi do promjene u funkcionalnoj upotrebi jezika te dolazi do novoga jezičnoga ustroja uvjetovanoga zrelijim spoznajnim fazama razvoja. Međutim, proces ovladavanja jezikom ne završava ni u ranoj dječjoj dobi nego se mijenja i razvija u skladu s daljnjim čovjekovim kognitivnim razvojem (Gazdić-Alerić, 2023).

3.1. Komunikacijska kompetencija

Prema Europskom vijeću, jedna od osam ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje jest komunikacija na materinskom jeziku koja uključuje sposobnost izražavanja i tumačenja koncepata, misli, osjećaja, činjenica i mišljenja usmenim i pismenim putem. „Ta se kompetencija najviše razvija u nastavi Hrvatskoga jezika, stoga i novi Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik (2019) ističe kako je svrha poučavanja nastavnog predmeta Hrvatski jezik u prvom redu osposobljavanje učenika za prikladnu komunikaciju i izražavanje hrvatskim standardnim jezikom, a to znači stjecanje komunikacijske jezične kompetencije koja uključuje ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja i pisanja“ (Miholić Cvitanić, 2023: 28).

U školi, tj. u nastavi Hrvatskog jezika treba poticati učenikovu želju da govori jer je to preduvjet uspješne komunikacije. Prema Aladrović Slovaček (2017: 59): „Pretpostavlja se da dobro poznavanje materinskoga jezika omogućuje brže i lakše ovladavanje drugim (stranim) jezicima, ali i drugim sadržajima.“ Autorica smatra da je Hrvatski jezik jedan od temeljnih predmeta u školama te da služi kao komunikacijska osnova za druge predmete. Sukladno tome,

zadaca je učitelja na zanimljiv način poučavati učenike hrvatskome jeziku i poticati različite jezične djelatnosti (slušanje, govorenje, čitanje i pisanje) te bogatiti njihov rječnik.

Za uspješno odvijanje procesa jezične komunikacije ključno je razumjeti odnos između govora i jezika (Pavličević-Franić, 2005). Postoje različita objašnjenja govora i jezika te njihovog odnosa. U Hrvatskoj enciklopediji Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža jezik se definira kao sustav glasovnih znakova koji je specifičan za svaku jezičnu zajednicu i povijesno je uvjetovan, a služi za sporazumijevanje i izražavanje. S druge strane, govor se definira kao zvučno sredstvo ostvarenja jezika, odnosno sustav verbalnih i neverbalnih znakova koji imaju značenje i koji se koriste u komunikaciji među ljudima. Nadalje, prema autorici Šego (2009) jezik je prirodni komunikacijski sustav, a govor je jezik u akciji, tj. optimalna zvučna komunikacija. Osim toga, jezik se definira kao organiziran sustav znakova (*la langue*) i kao takav je društvena tvorevina, dok je govor praktična realizacija jezika (*parole*), odnosno jezik u uporabi. Jezik je zajednički svim pripadnicima iste jezične zajednice, a govor je individualna tvorevina svakoga pojedinca (Pavličević-Franić, 2005). Jezik i govor, dakle, jesu međusobno povezani, ali nisu istovjetni. Ipak, jezik i govor imaju zajedničku svrhu, a to je prenošenje određenih poruka, tj. informacija te ostvaraj komunikacije.

Komunikacijska kompetencija uporabno je jezično znanje u različitim situacijama svakodnevnoga sporazumijevanja (Miholić Cvitanić, 2023). Autorica Šego (2009) naglašava da na komunikacijsku kompetenciju utječu urođene sposobnosti, interakcija s odraslima i vršnjacima te djetetova samoaktivnost. Osim toga, smatra da će dijete realizirati svoje potencijale ako se odgaja u intelektualno motivirajućoj i emocionalno zdravoj sredini gdje se iskazuju ljubav i razumijevanje. Međutim, važno je naglasiti da nedostatak govorne kompetencije može rezultirati nesigurnošću, agresivnošću i neuspjehom. Razna istraživanja pokazala su da je razvijenija komunikacijska sposobnost proporcionalna uspješnoj socijalizaciji te utječe na cjelokupan rast svestrane stvaralačke ličnosti (Pavličević-Franić, 2005).

Neverbalna komunikacija uvijek prethodi verbalnoj komunikaciji (Pavličević-Franić, 2005). Dijete pokazuje želju za komunikacijom već u majčinoj utrobi kada na zvučni podražaj odgovara pokretom te time ostvaruje neverbalnu komunikaciju. Komunikacija počinje kod prvog samostalnog udaha kada dijete napravi svoj prvi krik, a nastavlja se kroz plač kojim iskazuje neugodne osjećaje te gukanje i smijanje kojima iskazuje ugodne osjećaje. Dijete komunikacijom nastoji privući pozornost, iskazivati osjećaje, uspostaviti društvene kontakte i zadovoljiti različite potrebe. Dakle, dijete već od prvog udaha nastoji komunicirati s okolinom. (Šego, 2009).

Postoje dvije razvojne faze u komunikaciji, a to su predjezično ili predlingvističko razdoblje te jezično ili lingvističko razdoblje. Predjezično razdoblje traje od rođenja do prve godine života, a obilježava ga spontano glasanje te artikuliranje glasova primjerenih jezičnome sustavu materinskoga jezika. Jezično razdoblje traje do 3-3,5 godine (iako jezik učimo i razvijamo gotovo cijeli život) te u tom razdoblju dijete usvaja osnovu materinskoga jezika (Pavličević-Franić, 2005). Autorice Aladrović Slovaček i Razum (2023: 134) naglašavaju da u jezičnome razdoblju: „...dijete povećava svoj vokabular usvajajući riječi iz najbliže okoline te slažući prve rečenice koje imaju obilježja telegrafskog govora jer su lišene nenaglašenih oblika osobnih i povratnih zamjenica, nenaglašenih oblika pomoćnih glagola, prijedloga i veznika“.

Šego (2009) navodi da djetetu treba dati šansu da govori, na standardu ili dijalektu, a odrasli trebaju poticati njegovu komunikaciju kako bi savladalo jezične oblike i time usvojio sve više komunikacijskih uloga. Također, važno je pružiti mu dovoljno vremena da iskaže svoje misli, ali isto tako treba mu dopustiti da pogriješi u izražavanju. „Kvalitetna komunikacija s odraslima, rano iskustvo usmenoga i pisanoga izražavanja stvaraju čvrste temelje za čitanje, razumijevanje, usvajanje jezika kao sustava, uključivanje u zajednicu“ (Šego, 2009: 122).

Autorica Pavličević-Franić (2005) navodi da je stvaranje uvjeta za razvoj komunikacijskih sposobnosti i povećanje komunikacijske kompetencije na razini svih priopćajnih idioma materinskoga jezika, važan cilj uspješnoga institucionalnoga učenja i poučavanja hrvatskoga jezika u ranoj fazi jezičnoga usvajanja. Kako bi dijete ovladalo jezikom, posebnu pozornost tijekom nastave Hrvatskoga jezika treba pridati razvoju komunikacijske jezične kompetencije koja je temelj za ovladavanje jezikom u mlađoj školskoj dobi, te je kasnije povezati s lingvističkom kompetencijom koja podrazumijeva sposobnost uporabe apstraktnog mišljenja koje je potrebno za razumijevanje i usvajanje jezične teorije (Miholić Cvitanić, 2023). Dijete u školu dolazi s komunikacijskom kompetencijom i njome se započinje razvoj lingvističke kompetencije. Ipak, tijekom cijeloga školovanja potrebno je poticati razvoj komunikacijske kompetencije jer je ona važna sastavnica učenja materinskoga jezika (Aladrović, 2008).

3.2. Lingvistička kompetencija

Uz komunikacijsku kompetenciju potrebno je postupno usvojiti određen stupanj lingvističke kompetencije, ovisno o razvojnoj dobi učenika. Lingvistička je kompetencija

teorijsko znanje o jeziku te uključuje učenje normativne gramatike, tj. potiče gramatičku stručnost na razini teorijskoga jezičnoga poznavanja pravila, definicija i normi (Aladrović Slovaček, 2019). Važan je redoslijed usvajanja navedenih kompetencija, odnosno najprije bi trebalo težiti komunikacijskoj osposobljenosti na razini funkcionalne jezične primjene, tj. komunikacijskoj kompetenciji, a tek onda uvoditi lingvističko znanje na razini gramatičke normativnosti, tj. lingvističku kompetenciju (Pavličević-Franić, 2005). Međutim, Pavličević-Franić (2002: 118) navodi da je u Hrvatskoj situacija drukčija: „U našoj školskoj praksi, na žalost i ponajviše, to znači usvajanje jezičnoga znanja na razini gramatičke normativnosti, a tek zatim i u manjem opsegu razvoj komunikacijskih sposobnosti na razini funkcionalne promjene.“

Lingvistička je kompetencija teorijsko poznavanje pravila, definicija i normi te u novim programima ona obuhvaća teorijsko znanje o jeziku u službi poticanja razvoja jezičnih djelatnosti slušanja, govorenja, čitanja i pisanja (Miholić Cvitanić, 2023). Gazdić-Alerić (2023: 145) navodi primjere: „...teorijsko znanje o vrstama riječi, pisanju velikoga i maloga početnoga slova, bilježenju pravopisnih znakova i slično“.

Ako se učenje i poučavanje hrvatskog jezika temelji na teorijskome znanju o jeziku, učenje standardnoga jezika neće rezultirati uspješnijom komunikacijom, bogatijim rječnikom i izražavanjem bez straha od pogreške. Razlog tome je nagli prijelaz s funkcionalno-komunikacijskoga učenja tijekom predškole na standardizirano učenje odnosno na gramatizirani pristup usvajanju jezika. Naime, djeca u predškolskoj dobi vrlo brzo shvate logiku govora, tj. pravilnost u komunikaciji. Ta se pravilnost polaskom u školu proširuje na norme i pravila koja učenik treba usvojiti, tj. gramatiku govora zbog čega dolazi do naglog prijelaza. Osim toga, dijete do polaska u školu komunicira na svome organskom idiolektu, a u školi se očekuje da komunicira na standardnom jeziku. S obzirom na to da školski sustav uglavnom ne dopušta usvajanje jezika samo na razini komunikacijske funkcionalnosti, javlja se strah od komunikacije na standardnome jeziku (Pavličević-Franić, 2002).

Jezične kompetencije, komunikacijsku i lingvističku, potrebno je poticati već od prvoga razreda osnovne škole. Ipak, potrebno je posebno poticati komunikacijsku kompetenciju, kako bi se postavili dobri temelji za daljnje znanje učenika. Konačan cilj odgojno-obrazovnog sustava trebao bi biti stvaranje čovjeka visoke razine jezičnih kompetencija čiji je materinski jezik usvojen dovoljno dobro za svladavanje novih i drugih sadržaja (Aladrović Slovaček, 2019).

4. TUDICE U HRVATSKOM JEZIKU

Ljudski jezici oduvijek su u međusobnom kontaktu te utječu jedni na druge u raznim oblicima i raznim okolnostima (Filipović, 1986). Frančić i sur. (2005) naglašavaju da jezici dolaze u dodir preko svojih govornika. Ljudi su oduvijek živjeli u međusobnoj blizini zbog čega je došlo do isprepletanja pojedinih kultura, a isto tako i jezika (Skelin Horvat, 2004). „Oni koji su naučili drugi jezik namjerno (da bi pokazali svoju superiornost ili da bi izrekli nešto za što u njihovu materinskome jeziku ne postoji odgovarajuća riječ ili izraz) ili nenamjerno (nesvjesno) unose elemente stranog jezika u svoj materinski jezik pa tako dolazi do jezičnoga posuđivanja“ (Frančić i sur., 2005: 206). Jezično posuđivanje odnosi se na preuzimanje jezičnih jedinica iz jednog jezika u drugi te se posuđena jedinica naziva posuđenica (Frančić i sur., 2005). Frančić i sur. (2005) objašnjavaju i navode sljedeće razloge posuđivanja: unutarjezični razlozi – kad jezik ne može pronaći odgovarajuću riječ za određeni pojam (npr. *spam* – neželjena poruka) te izvanjezični razlozi – političke, gospodarske, kulturne, znanstveno-tehničke veze ili izravan zemljopisni dodir dvaju jezičnih područja. Pritom je potrebno razlikovati uloge jezika u procesu posuđivanja. Jezik davalac je jezik iz kojega se posuđuje, a jezik primalac je onaj koji posuđuje.

Postoje dvije vrste posuđivanja – posredno koje se osniva na posredniku preko kojega jezik davalac dolazi u dodir s jezikom primaocem te neposredno koje se vrši bez posrednika, direktnim kontaktom jezika davaoca i jezika primaoca (Filipović, 1986). Frančić i sur. (2005), osim posrednoga i neposrednoga posuđivanja navode i izravno i kružno posuđivanje. Izravno posuđivanje odnosi se na posuđivanje riječi iz jezika iz kojeg izvorno potječe. Kružno se posuđivanje odnosi na situaciju u kojoj jezik primatelj posudi neku riječ iz jezika davatelja, a nakon nekoga ju vremena jezik davatelj posudi natrag (Frančić i sur., 2005). Autorica Skelin Horvat (2004: 94) navodi da se posuđivanje odvija najčešće pismenim i usmenim putem te da postoje i elementi koji ograničavaju i usporavaju posuđivanje: „To su sociokulturna udaljenost između dvaju jezika te vrednovanje udaljenosti i različitosti među jezičnim sustavima“.

Frančić i sur. (2005) naglašavaju da se posuđenice moraju prilagoditi normama hrvatskoga standardnoga jezika kako bi se uklopile u hrvatski jezični sustav. Sukladno tome, razlikujemo četiri vrste prilagodbe:

- grafijska i pravopisna – grafemi koji ne postoje u hrvatskome jeziku zamjenjuju se najbližim postojećim grafemima (engl. *cowboy* – kovboj)
- fonološka – prilagođavanje naglasnom i glasovnom sustavu u izgovoru

- morfološka – prilagođavanje gramatičkom sustavu jezika (njem. *die Strudel* – štrudla)
- značenjska – riječ dobiva šire ili uže značenje (engl. riječ *game* u prijevodu znači igra, a u hrvatskom *gem* označava samo igru u tenisu).

Stolac (1997) smatra da je primanje novoga leksema bogaćenje sustava tek kada se posuđenica prilagodi na svim jezičnim razinama.

Prema stupnju uklopljenosti u hrvatski jezični sustav, Frančić i sur. (2005) dijele posuđenice na sljedeće vrste:

- tuđice – posuđenice koje su pravopisno prilagođene hrvatskomu glasovnom sustavu, ali zadržavaju određena svojstva izvornoga jezika koja ne pripadaju hrvatskom jeziku (npr. *bicikl*)
- prilagođenice – posuđenice koje su naglasno, glasovno i sklonidbeno prilagođene hrvatskomu jeziku i ne odudaraju previše od samog ustroja jezika (npr. *informacija*)
- usvojenice – posuđenice koje su potpuno uklopljene u hrvatski jezik i ne razlikuju se od izvornih hrvatskih riječi (npr. *kukuruz*).

Autorica Stolac (1997) navodi da određeni autori izjednačuju nazive tuđice i posuđenice, a njezino je stajalište da bi se posuđenice trebale nazivati primljenice. Razlog tome je činjenica da termin posuđenica znači da je riječ posuđena na određeno vrijeme, a nakon toga se vraća, što ne odgovara stvarnoj istini. Naziv primljenica bio bi ispravniji jer označuje da riječ koja pripada jednom sustavu postaje dijelom drugoga sustava, prilagođava mu se, ali sadrži i svojstvo koje upućuje na to da je nekada pripadala drugom sustavu.

Posuđenice se dijele prema jeziku iz kojega su posuđene te razlikujemo latinizme koji su latinskoga porijekla, grecizme grčkoga, hungarizme mađarskoga, rusizme ruskoga, bohemizme češkoga, germanizme njemačkoga, turcizme turskoga, anglizme engleskoga itd. (Frančić i sur., 2005).

4.1. Anglizmi

U prošlosti je hrvatski jezik posuđivao riječi iz njemačkoga, talijanskoga, mađarskoga i turskoga, a danas najviše iz engleskoga jezika (Frančić i sur., 2005). Skelin Horvat (2004) navodi da se u hrvatskome jeziku mogu pronaći anglizmi iz najrazličitijih područja ljudskih aktivnosti što dokazuje da je hrvatski otvoren prema anglizmima.

„Danas hrvatski najviše posuđuje iz engleskoga jezika, što je karakteristično i za mnoge druge jezike“ (Skelin Horvat, 2004). Brdar (2010) smatra da je utjecaj engleskog jezika velik

zbog američke i britanske kulture koje donose brojne glazbene zvijezde i pravce. Frančić i sur. (2005) navode da je najveći utjecaj engleskog jezika u računalstvu i modernoj glazbi. Prema Skelin Horvat (2004), oni anglizmi koji su potrebni i za koje ne postoji zamjena u hrvatskom jeziku, ne smatraju se prijetnjom hrvatskomu jeziku. Međutim, ostali anglizmi koji svakodnevno ulaze u hrvatski jezik, a za koje bi se mogla naći odgovarajuća zamjena, jesu prijetnja hrvatskomu jeziku.

Razlikuju se anglizmi koji označavaju riječi preuzete iz engleskoga jezika koje su se u većoj ili manjoj mjeri prilagodile hrvatskome jeziku kao primaocu te engleske riječi koje također dolaze iz engleskoga govornoga područja, ali se nisu prilagodile hrvatskomu jeziku i njegovim pravilima (npr. *boss*) (Brdar, 2010). Frančić i sur. (2005) naglašavaju da se takve riječi u pismu označuju kurzivom kako bi ih se dodatno označilo kao strane riječi i kako bi se obeshrabrio njihov ulazak u hrvatski jezik. Također, napominju da su takve engleske riječi problem jer se više i ne vodi računa o tome postoji li ili ne postoji odgovarajuća riječ u hrvatskome jeziku nego se smatra da je sve što je englesko bolje i otpjenije. Osim anglizama i neprilagođenih engleskih riječi, Filipović (1990) navodi još jednu kategoriju riječi koja dijeli obilježja prethodnih dviju, a to su pseudoanglizmi koje on naziva pseudoanglicizmima. „Oni se sastoje od engleskoga dijela kojemu je dodan hrvatski afiks, najčešće sufiks poput *celebovi* za medijski poznate ili slavne osobe od engleske riječi *celebrity*, odnosno njezina razgovornoga oblika *celeb*“ (Brdar, 2010: 219). Prema Filipović (1990) postoje tri načina na koji nastaju pseudoanglizmi:

- kompozicijom – anglizam se spaja s riječi *man* (npr. engl. *goal* – hrv. gol – golman)
- derivacijom – anglizmu se dodaje engleski sufiks (npr. engl. *tennis* – hrv. tenis – teniser)
- elipsom – ispuštanjem sufiksa ili nekog drugog dijela anglizma (npr. engl. *boxing* – hrv. boks).

4.2. Turcizmi

Prema Vranić i Zupčić (2013) turcizmi su riječi orijentalnoga kulturnoga sloja, tj. turske (osmanske), arapske i perzijske riječi. Karabuva (2016) turcizmima smatra riječi preuzete isključivo iz turskog jezika. Andrić (2003) opisuje turcizme kao riječi orijentalnog i drugog podrijetla dospjele u hrvatski jezik posredovanjem turskoga jezika.

„Turcizmi su se počeli prenositi u hrvatski jezik zbog prisutnosti turske vojske i administracije na području Balkana“ (Skelin Horvat, 2004: 95). Isto smatra i Karabuva (2016) koji nadodaje da su Turci politički vladali velikim dijelom našeg govornog područja preko pet stotina godina te da su osim jezičnog utjecaja zaslužni i za islam i s njim povezanu orijentalno-arapsku kulturu. Uzrokom širenja turskih riječi smatra se i školovanje muslimana u Carigradu i narodne pjesme (epske i lirske) koje su protkane mnoštvom riječi istočnjačkog porijekla, a zabilježene su i sačuvane kao omiljena usmena tradicija (Karabuva, 2016).

4.3. Germanizmi

Germanizmi su leksičke jedinice preuzete iz njemačkoga jezika u hrvatski jezik (Kovačević, 2022). Autorica Ivšić Majić (2023), germanizme objašnjava i u širem smislu riječi te navodi da su germanizmi jezične jedinice posuđene iz jednoga od germanskih jezika: „Germanski jezici čine granu indoeuropskih jezika, u koju se, osim njemačkoga, ubrajaju i engleski, nizozemski, zatim danski, švedski, norveški, islandski te još neki jezici s manjim brojem govornika“ (Ivšić Majić, 2023: 39).

Autorica Kovačević (2022) smatra da je u hrvatskome jeziku prisutan znatan broj germanizama zbog dugog razdoblja zajedničke povijesti i intenzivnih jezičnih dodira sa sjeverozapadnim kajkavskim i slavonskim štokavskim govorima. „Kao posljedica političkih konstelacija u europskoj povijesti hrvatski jezik bio je pod utjecajem njemačkog jezika do 20. stoljeća. Zbog intenzivnih političkih i gospodarskih kontakata germanizmi su ušli u hrvatski jezik u velikoj mjeri, a najveća akvizicija dogodila se između 1527. i 1868. godine kada je Hrvatska bila dio Habsburške Monarhije“ (Tepeš Golubić, 2022: 380). Ivšić Majić (2023) navodi da je jezikoslovnim istraživanjima utvrđeno da je najstariji sloj germanskih posuđenica u slavenskim jezicima posuđen iz gotskih i zapadnogermanskih dijalekata do 9. st. Naime, slavensko je stanovništvo najstarije kontakte s germanskim stanovništvom ostvarilo još u prvim stoljećima poslije Krista, u doba seobe Gota. Nakon toga, u doba seobe Slavena na zapad, došli su u kontakt s govornicima zapadnogermanskih jezika (Ivšić Majić, 2023). Prema Stojić (2008), slavenski su narodi prije seobe u svoj jezik primili germanske posuđenice poput *badanj*, *bukva*, *čabar*, *kabao* itd. Među najstarijim germanskim posuđenicama ističu se riječi povezane s vlašću i ratovanjem (npr. *knez*, *vitez*, *puk*), trgovinom (npr. *penez*, *dug*, *mito*, *vaga*) i kršćanstvom (npr. *crkva*, *krst*, *postiti*) (Ivšić Majić, 2023).

Ipak, autorica Tepeš Golubić (2022) naglašava da se od rane faze standardizacije hrvatskoga jezika do danas znatno smanjio broj germanizama u standardnom jeziku te je razlog tome provođenje procesa jezične purifikacije. Osim toga, jezična politika se svjesno odupirala snažnom utjecaju njemačkog jezika na hrvatski, dajući prednost hrvatskim riječima u standardnome jeziku (Stojić, 2008). Autorica Stojić (2008) tako navodi da su lingvisti utvrdili postojanje 2000 do 3000 hrvatskih njemačkih posuđenica u hrvatskome jeziku, ali taj broj varira od lingvista do lingvista. Prema Kovačević (2022), germanizmi su tijekom preuzimanja u hrvatski jezik prošli adaptaciju na fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj, semantičkoj i stilskoj razini. Međutim, postoje određene razlike u njihovoj realizaciji na određenim razinama. Primjerice, na fonološkoj razini postoji nekoliko razlika u fonemskoj realizaciji riječi zbog nepostojanja hrvatskih ekvivalenata (npr. pf – f).

5. ISTRAŽIVANJE

5.1. Opis uzorka istraživanja

Istraživanje o uporabi tuđica u jezičnom izražavanju učenika mlađe školske dobi provedeno je u jednoj osnovnoj školi u Republici Hrvatskoj u gradu Zagrebu. U istraživanju je sudjelovalo 38 učenika (N = 38), a ispitali su se učenici trećeg (N = 16) i četvrtog (N = 22) razreda osnovne škole. Od ukupnog je broja ispitanih učenika bilo 18 dječaka (N = 18), tj. 47,4 % i 20 djevojčica (N = 20), tj. 52,6 %. Također, od ukupnog je broja učenika bilo 36 učenika, tj. 94,7 % učenika koji su prethodni razred završili s ocjenom izvrstan (N = 36) te 2 učenika, tj. 5,3 % koji su prethodni razred završili s ocjenom vrlo dobar (N = 2). Osim toga, prema ocjeni iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik, u istraživanju je sudjelovalo 20 učenika, tj. 52,6 % s ocjenom odličan (N = 20), 17 učenika, tj. 44,7 % s ocjenom vrlo dobar (N = 17) te jedan učenik, tj. 2,6 % s ocjenom dobar (N = 1). S obzirom na čitalačke navike, u istraživanju je sudjelovalo 18 učenika, tj. 47,4 % koji mjesečno pročitaju najmanje jednu knjigu (N = 18). Nadalje, sudjelovalo je 16 učenika, tj. 42,1 % koji mjesečno pročitaju dvije-tri knjige (N = 16). Naposljetku, četvero učenika, tj. 10,5 % mjesečno pročita više od tri knjige (N = 4). Osim toga, provedena je i fokus grupa u kojoj je sudjelovalo 6 učenika (N = 6), tj. 3 dječaka (N = 3) i 3 djevojčice (N = 3). Tijekom provođenja fokus grupe u komunikaciji je bio prisutan razgovorni stil.

Tablica 1. Prikaz broja ispitanika prema spolu

SPOL	BROJ ISPITANIH UČENIKA	POSTOTAK
M	18	47,4 %
Ž	20	52,6 %
UKUPNO	38	100 %

Tablica 2. Prikaz broja ispitanika prema razredu

RAZRED	BROJ ISPITANIH UČENIKA	POSTOTAK
TREĆI	16	42,1 %
ČETVRTI	22	57,9 %
UKUPNO	38	100 %

Tablica 3. Prikaz broja ispitanika prema općem uspjehu prethodnog razreda

OPĆI USPJEH	BROJ ISPITANIH UČENIKA	POSTOTAK
VRLO DOBAR	2	5,3 %
ODLIČAN	36	94,7 %
UKUPNO	38	100 %

Tablica 4. Prikaz broja ispitanika prema ocjeni iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik

OCJENA IZ NASTAVNOG PREDMETA HRVATSKI JEZIK	BROJ ISPITANIH UČENIKA	POSTOTAK
DOBAR	1	2,6 %
VRLO DOBAR	17	44,7 %
ODLIČAN	20	52,6 %
UKUPNO	38	100 %

Tablica 5. Prikaz broja ispitanika prema čitalačkim navikama

TVRDNJA	BROJ ISPITANIH UČENIKA	POSTOTAK
Mjesečno pročitam najmanje jednu knjigu.	18	47,4 %
Mjesečno pročitam dvije-tri knjige.	16	42,1 %
Mjesečno pročitam više od tri knjige.	4	10,5 %
UKUPNO	38	100 %

5.2. Cilj i problemi istraživanja

Cilj ovoga istraživanja bio je utvrditi učestalost uporabe tuđica u spontanome govoru te ispitati koje tuđice prevladavaju kod učenika mlađe školske dobi. Iz navedenog cilja istraživanja proizlaze sljedeći problemi:

1. Ispitati koliko učenici mlađe školske dobi prepoznaju tuđice u hrvatskome jeziku.
2. Ispitati uporabu tuđica u različitim kontekstima s obzirom na vrstu tuđica kod učenika mlađe školske dobi.
3. Ispitati koliko učenici mlađe školske dobi razumiju značenje tuđica.
4. Ispitati postoje li statistički značajne razlike u razumijevanju tuđica s obzirom na razred, spol, opći uspjeh, ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik i čitalačke navike učenika.
5. Ispitati učestalost uporabe tuđica u neformalnoj komunikaciji i spontanome govoru učenika.

5.3. Hipoteze istraživanja

U skladu s navedenim ciljem i problemima istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze:

H1 - Očekuje se da učenici prepoznaju navedene tuđice i znaju njihovo značenje s obzirom na to da provode barem dva sata dnevno pred ekranima.

H2 – Očekuje se da je uporaba tuđica među vršnjacima vrlo česta u neformalnoj komunikaciji, posebice u usmenoj.

5.4. Opis instrumenta istraživanja

Za prikupljanje podataka u istraživanju korišten je anketni upitnik koji se sastojao od četiri zadatka. Inačica anketnog upitnika nalazi se kao prilog na kraju diplomskoga rada. Na početnoj stranici upitnika učenici su označili sljedeće elemente: spol, razred koji trenutno pohađaju, opći uspjeh prethodnog razreda i ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik u prethodnom razredu. Osim toga, učenici su označavali tvrdnju s kojom se najviše slažu, a koja se odnosila na njihove čitalačke navike.

U prvome su zadatku učenici trebali povezati odgovarajuću riječ s fotografijom koja prikazuje tu riječ: *laptop, plac, dućan, make up, burek i špek*. Cilj ovog zadatka bio je ispitati koliko učenici mlađe školske dobi prepoznaju tuđice u hrvatskom jeziku.

U drugom su zadatku učenici trebali dopuniti rečenice jednom riječju, a većina rečenica sadržavala je i fotografiju koja je prikazivala ono što u rečenici nedostaje. Neke od fotografija prikazivale su *trgovinu, novce, smočnicu i odrezak*. Cilj ovog zadatka bio je ispitati uporabu vrsta tuđica u različitim kontekstima kod učenika mlađe školske dobi.

U trećem su zadatku navedene riječi: *jutjuber, friško, džaba, hejtati, ziher, cicija, frend, sekirati, čoban, guglati, ferije i kajiš*, a zadatak učenika bio je odgovoriti jesu li im poznate navedene riječi te ako jesu, napisati njihovo značenje. U četvrtom su zadatku bile navedene riječi: *frend, kesa, flaša, ćorav, fleka i fajt* te je zadatak učenika bio pokraj svake riječi napisati drugu riječ koja ima isto značenje. Dakle, zadatak učenika bio je napisati sinonime za zadane riječi. Učenicima je bio naveden primjer *tim – ekipa*. Osim toga, ako učenici nisu poznavali sinonim za navedenu riječ, a bili su upoznati s njezinim značenjem, bilo im je dopušteno napisati značenje te riječi. Cilj trećeg i četvrtog zadatka bio je ispitati koliko učenici mlađe školske dobi razumiju značenje tuđica.

U drugom dijelu istraživanja, provedena je fokus grupa u kojoj je sudjelovalo šest učenika četvrtog razreda osnovne škole. U komunikaciji je bio prisutan razgovorni stil, a najprije se razgovaralo o hobijima učenika. Nakon toga, učenici su opisivali na koji način provode svoje slobodno vrijeme. Također, razgovaralo se o društvenim mrežama i aplikacijama koje učenici trenutno koriste (*YouTube, TikTok, Snapchat, Instagram, Facebook...*) te o poslu *jutjubera, tiktokera i influencera*. Učenici su govorili svoj stav o društvenim mrežama,

aplikacijama i navedenim poslovima te su govorili o njihovim prednostima i manama. Cilj ovog zadatka bio je ispitati učestalost uporabe tuđica u neformalnoj komunikaciji i spontanome govoru učenika.

5.5. Tijek istraživanja

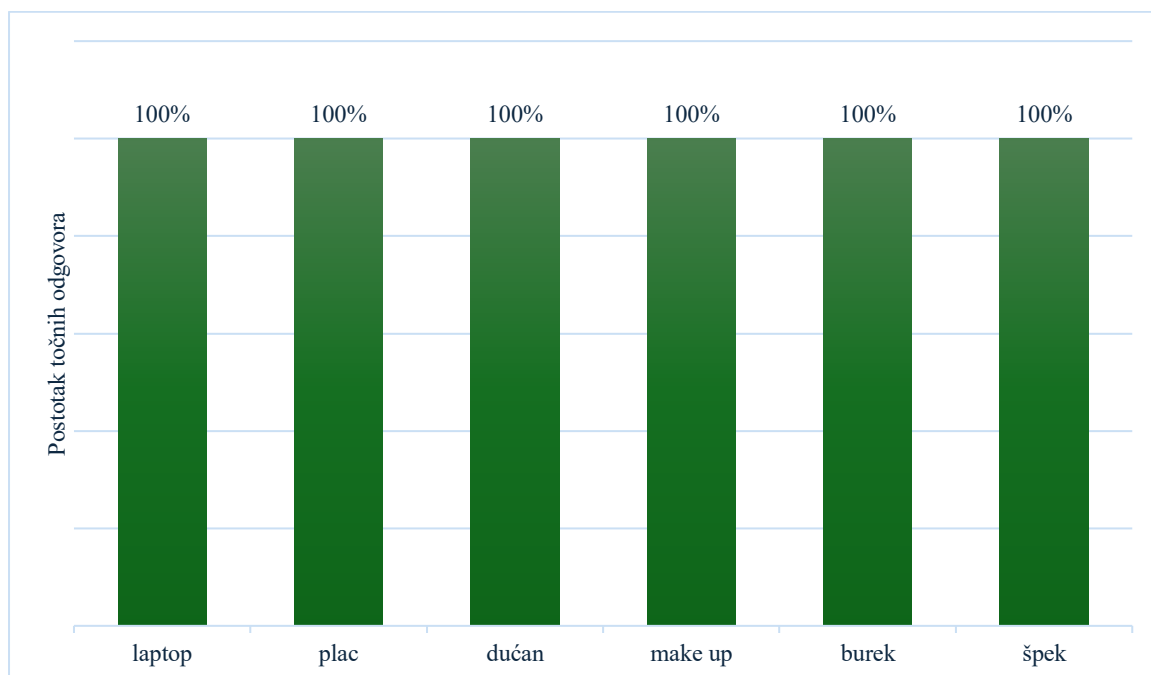
Istraživanje je provedeno u ožujku, 2024. godine. Prije početka, u dogovoru s ravnateljem škole odabrana su dva razreda koja će sudjelovati u istraživanju. Dakle, odabran je jedan treći i jedan četvrti razred osnovne škole te su im podijeljene suglasnosti roditelja za sudjelovanje njihove djece u istraživanju. Prije samog početka istraživanja, prikupljene su spomenute suglasnosti. Istraživanje je provedeno tijekom sata razrednika u trajanju od 25 minuta, a zadatak učenika bio je riješiti anketni upitnik koji se sastojao od četiri zadatka. Osim toga, u četvrtome razredu provedena je fokus grupa u trajanju od 20 minuta.

5.6. Rezultati istraživanja

5.6.1. Rezultati istraživanja prepoznavanja tuđica u hrvatskome jeziku kod učenika mlađe školske dobi

Kao što je već navedeno, prvi je cilj ovoga istraživanja bio ispitati u kojoj mjeri učenici mlađe školske dobi prepoznaju tuđice u hrvatskome jeziku. Anketnim upitnikom postavljen im je zadatak u kojem su trebali povezati odgovarajuću riječ s fotografijom koja prikazuje tu riječ. Navedene riječi su sljedeće: *laptop, plac, dućan, make up, burek i špek*. Osim toga, navedene riječi su anglizmi, germanizmi i turcizmi.

Grafikon 1. Prikaz točno povezanih riječi s fotografijama (*laptop, plac, dućan, make up, burek, špek*).

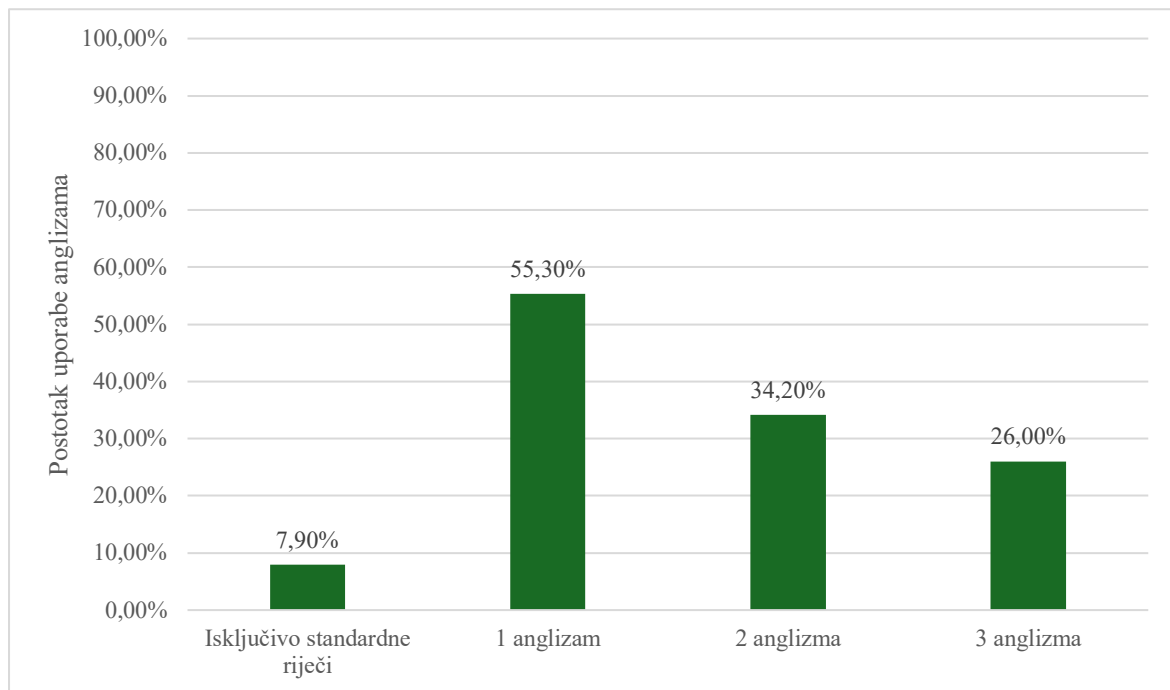

Iz prikazanoga grafikona 1. vidljivo je da su učenici mlađe školske dobi u jednakoj mjeri upoznati s navedenim tuđicama te da ih jednako prepoznaju na fotografijama. Osim toga, vidljivo je da učenici jednako prepoznaju tuđice bez obzira na njihovu vrstu, odnosno bez obzira na to radi li se o anglizmu (*laptop, make up*), germanizmu (*špek, plac*) ili turcizmu (*dućan, burek*).

5.6.2. Rezultati utvrđivanja uporabe vrsta tuđica u različitim kontekstima

Drugi zadatak u anketnom upitniku bio je usmjeren na sljedeći cilj ovoga istraživanja, a to je ispitati uporabu vrsta tuđica u različitim kontekstima. Zadatak je sadržavao šest rečenica u kojima je nedostajala jedna riječ, a u većini rečenica ta je riječ bila prikazana fotografijom. Učenici su trebali nadopuniti zadane rečenice pri čemu se ispitivalo njihovo korištenje standardnih riječi ili tuđica.

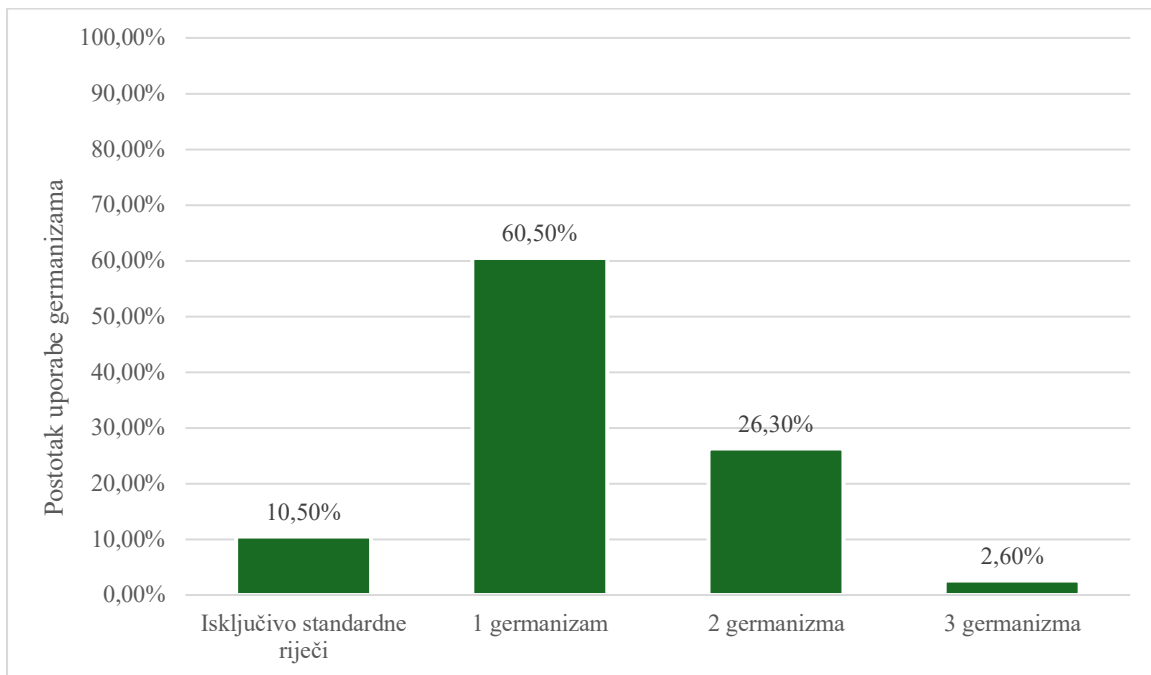
Grafikon 2. Prikaz uporabe anglizama u nadopunjavanju rečenica.

Iz prikazanoga grafikona 2. vidljivo je da je većina učenika, tj. njih 55 % u nadopunjavanju rečenica koristilo jedan anglizam. Dva anglizma u rečenicama napisalo je 34 % učenika, a njih 26 % napisalo je tri anglizma. S druge strane, vidljivo je da se isključivo standardnim riječima služilo gotovo 8 % učenika. Anglizmi koje su učenici koristili su sljedeći: *šoping, nuggetsi, level, rekord, renk, beba, luzerica*. Pritom su najčešće korišteni anglizmi bile riječi *šoping* i *level*. Umjesto navedenih anglizama učenici su koristili sljedeće standardne riječi: *šoping – kupovina; nuggetsi - pohano meso; level, rekord, renk – nivo; beba, luzerica – nespretnica, smotanac*. Među navedenim anglizmima najviše prevladavaju *šoping* i *level*. Rečenicu „U petak ćemo ići u _____ u Arena Centar“ 50 % učenika nadopunilo je riječju *šoping*, a pritom je napisana u različitim oblicima - *shopping, šoping, šhoping*. Osim toga, rečenicu „U igrici sam prešao na novi _____“ 65 % učenika završilo je riječju *level*.

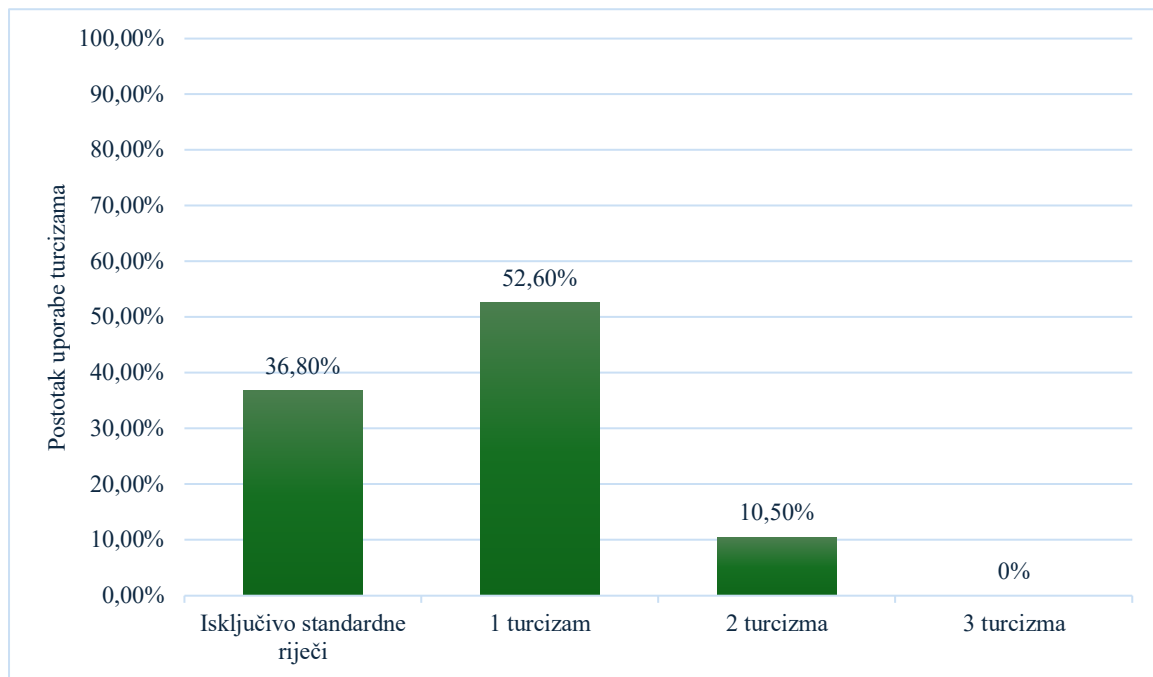

Grafikon 3. Prikaz uporabe germanizama u nadopunjavanju rečenica.

Prikazani grafikon 3. prikazuje da je većina učenika, tj. njih 61 % barem jednom nadopunilo neku od rečenica određenim germanizmom. Također, vidljivo je da se 26 % učenika koristilo dvama germanizmima, a 10 % učenika koristilo je isključivo standardne riječi u tom zadatku. S druge strane, zanimljiv je podatak da je samo jedan učenik nadopunio rečenice čak trima germanizmima. Neki od germanizama koje su učenici pisali jesu: *šnicla*, *rekord*, *špajza* i *kuhinja*. Umjesto navedenih germanizama učenici su koristili sljedeće standardne riječi: *šnicla* – *pohano meso*, *rekord* – *level*. Valja izdvojiti *špajzu* i *kuhinju* za koje su učenici pisali najveći broj različitih standardnih riječi, a to su: *skladište*, *ormar*, *spremište*, *podrum*, *slatka ladica*, *soba*. Najviše upotrijebljen germanizam je riječ *špajza* koju je 63 % učenika napisalo u rečenici „Ponekad potajno odem u _____ i jedem slatkiše“.

Grafikon 4. Prikaz uporabe turcizama u nadopunjavanju rečenica.

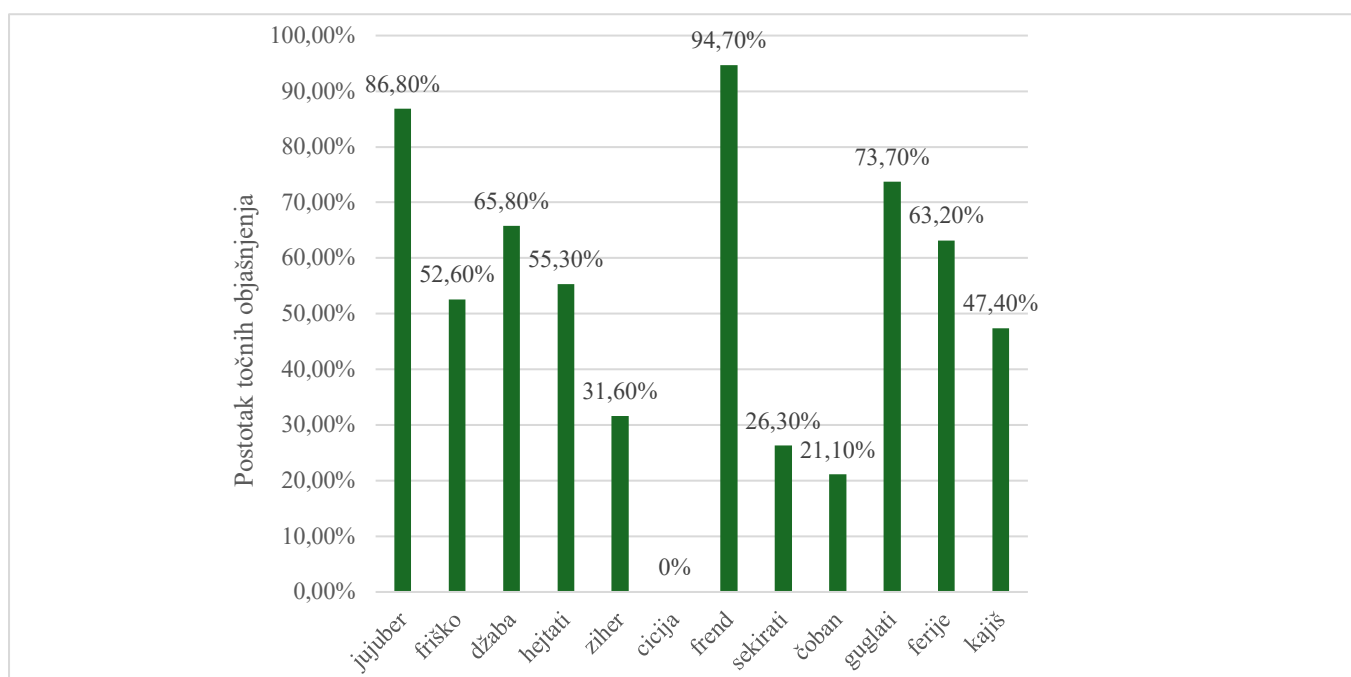

Iz prikazanoga grafikona 4. vidljivo je da je većina učenika mlađe školske dobi u nadopunjavanju koristila barem jedan turcizam, tj. 53 % učenika. Nakon toga prednost imaju isključivo standardne riječi koje je koristilo 37 % učenika. Naposljetku, dvama turcizmima u nadopunjavanju rečenica koristilo se 10 % učenika, a nijedan učenik nije napisao tri turcizma. Najviše upotrijebljen turcizam bila je riječ *dućan*, a njome je 28 % učenika nadopunilo rečenicu „U petak ćemo ići u _____ u Arena Centar“. U sljedećem primjeru: „Jednom sam se u školi spotaknuo i pao. Drugi su mi se rugali i govorili su mi da sam prava _____.“, nekolicina učenika napisala je turcizam *budala*, ali su ponudili i druge zanimljive odgovore: *čačkalica*, *kukavica*, *beba*, *nespretnica*, *pametnica*, *kruška*, *ovca*, *smotanac*, *luzerica*.

5.6.3. Rezultati istraživanja razumijevanja značenja tuđica kod učenika mlađe školske dobi

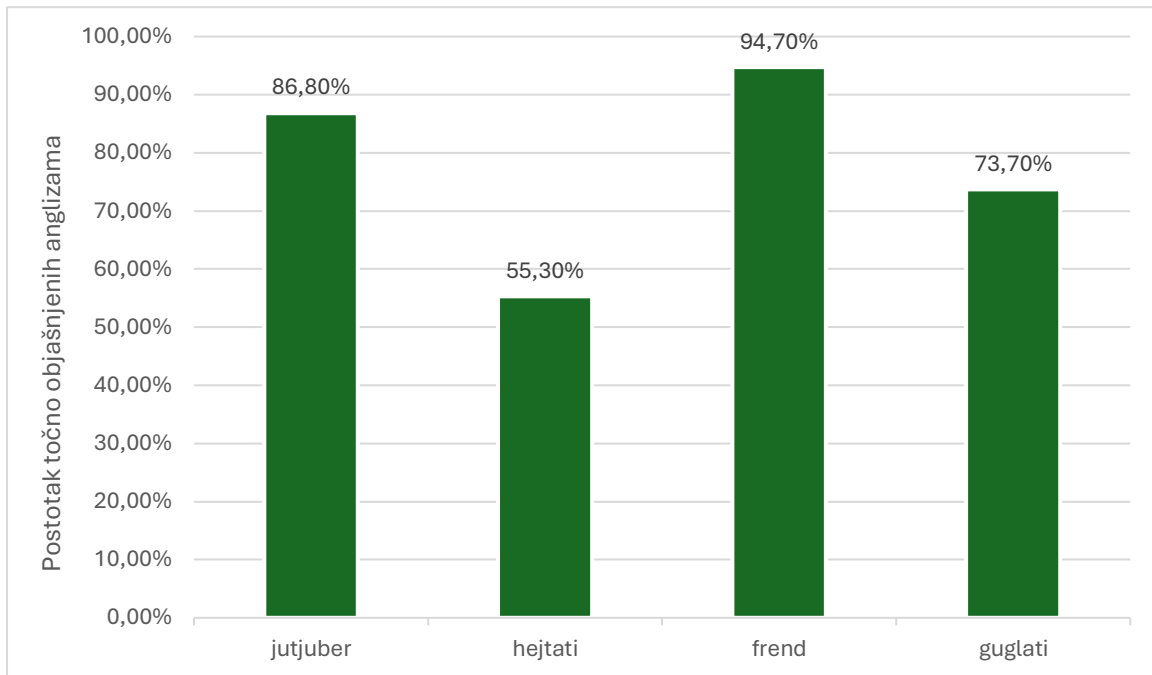
Treći zadatak anketnog upitnika imao je za cilj ispitati koliko učenici mlađe školske dobi razumiju značenje tuđica. Učenici su dobili tablicu u kojoj su bile napisane sljedeće riječi: *jutjuber*, *friško*, *džaba*, *hejtati*, *ziher*, *cicija*, *frend*, *sekirati*, *čoban*, *guglati*, *ferije*, *kajiš*. Zadatak učenika bio je označiti jesu li im poznate navedene riječi te, ako jesu, napisati njihovo značenje.

Grafikon 5. Prikaz točno objašnjenih značenja zadanih riječi.

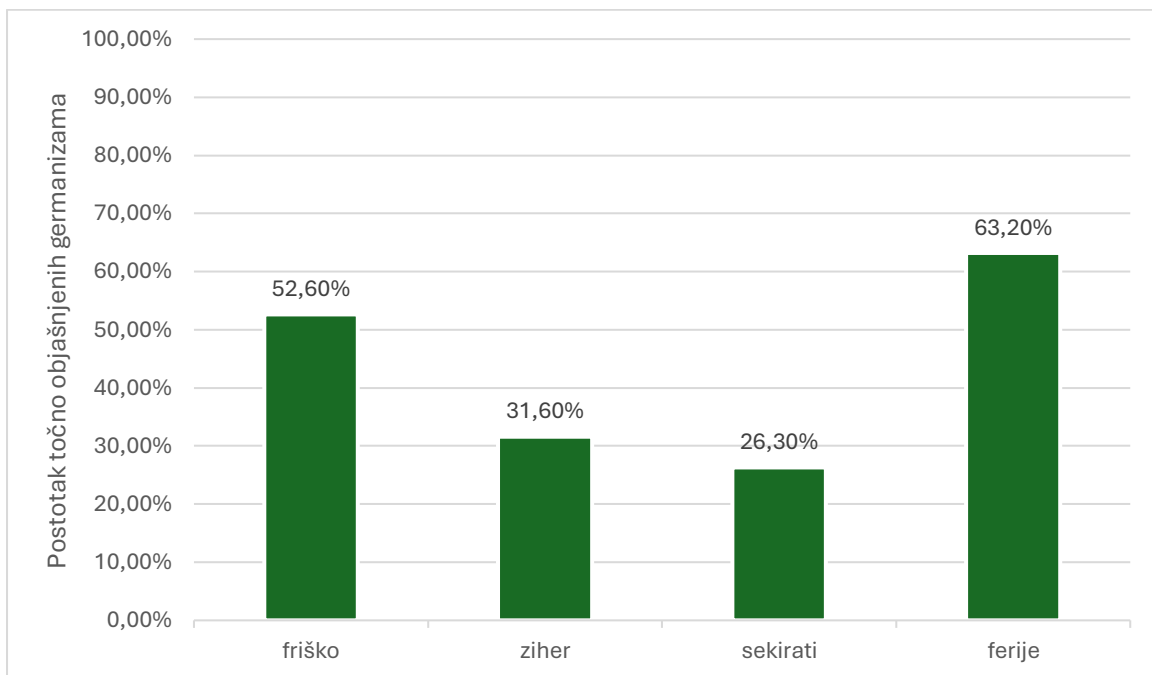
Iz prikazanoga grafikona 5. moguće je iščitati da više od polovice učenika poznaje značenje sljedećih riječi: *jutjuber*, *friško*, *džaba*, *hejtati*, *frend*, *guglati* i *ferije*. Riječi koje su im manje poznate jesu *ziher*, *sekirati*, *čoban* i *kajiš*. Učenicima je najmanje poznata riječ *cicija* koju nitko nije prepoznao niti pokušao objasniti. S druge strane, u najvećoj mjeri znali su objasniti riječi *frend* – 94,7 %, *jutjuber* – 86,8 % i *guglati* – 73,7 %. Dakle, učenici su u ovome zadatku u najvećoj mjeri prepoznali anglicizme. U ovome zadatku istaknula su se neka od zanimljivijih objašnjenja pojmova: *jutjuber* – *lik koji snima za jutjub*; *friško* – *kada ispečeš kruh i odmah jedeš, nešto toplo, kad mi baka ili u pekari kažu da je friško pečeno*; *hejtati* – *nasilje na internetu*; *sekirati* – *zezati, stres, cijepati drva*; *čoban* – *čovjek, da si čudan*; *kajiš* – *kaj ćeš*.

Grafikon 6. Prikaz točno objašnjenih anglizama.

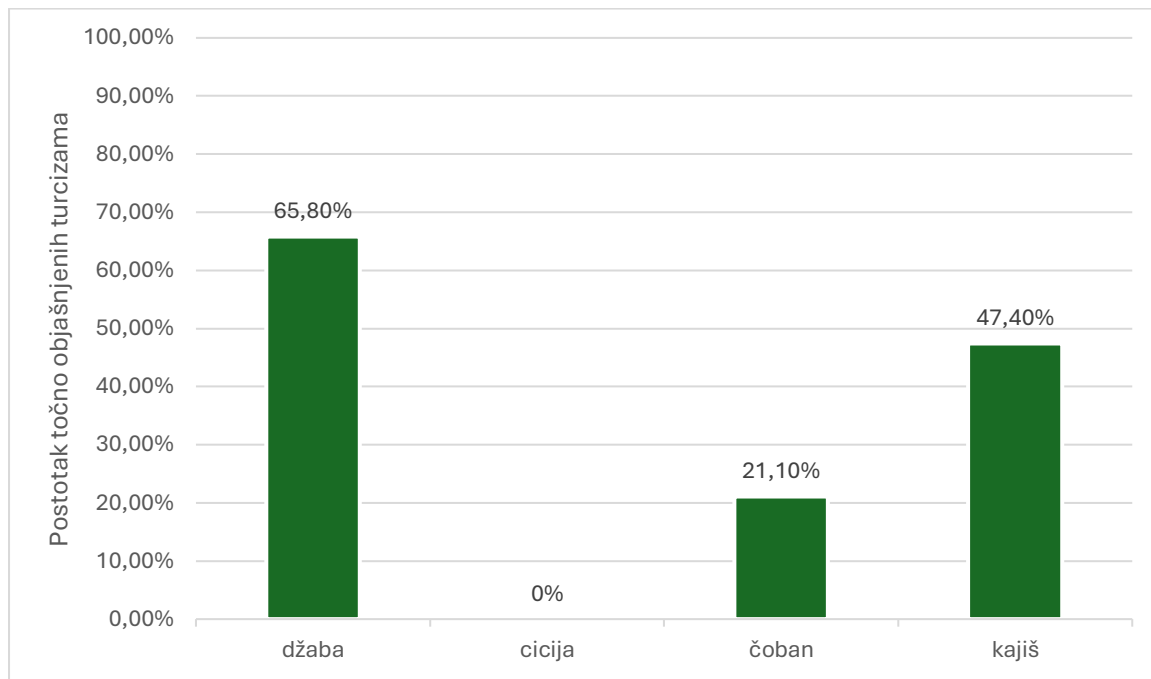
Iz prikazanoga grafikona 6. vidljivo je u kolikoj su mjeri učenici upoznati s određenim anglicizmima. Učenicima je najpoznatija riječ *frend* – 94,7 %, a najmanje poznata riječ im je *hejtati* – 55,3 %.

Grafikon 7. Prikaz točnih objašnjenja germanizama.

Grafikon 7. prikazuje u kojoj mjeri su učenici mlađe školske dobi ispravno objasnili određene germanizme. Vidljivo je da je najviše točnih objašnjenja bilo za riječ *ferije* – 63,2 % i za riječ *friško* – 52,6 %. S druge strane, učenicima je najmanje poznata riječ *sekirati* – 26,3 %.

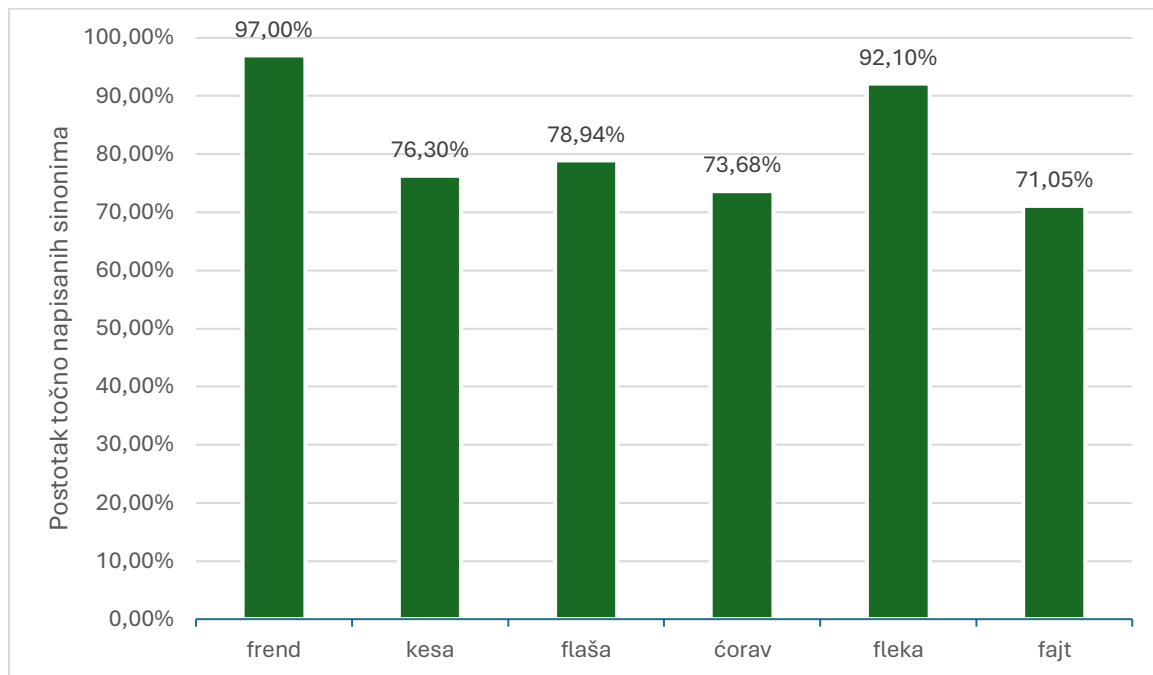
Grafikon 8. Prikaz točno objašnjenih turcizama.

Iz grafikona 8. moguće je iščitati u kojoj mjeri učenici razumiju značenje određenih turcizama. Najveći broj učenika upoznat je sa značenjem riječi *džaba* – 65,8 % te riječi *kajiš* – 47,4 %. S druge strane, vidljivo je da nijedan učenik ne razumije značenje riječi *cicija*.

U četvrtome zadatku bile su navedene riječi: *frend*, *kesa*, *flaša*, *ćorav*, *fleka* i *fajt* te je zadatak učenika bio pokraj svakog pojma napisati drugu riječ koja ima isto značenje ili objasniti značenje pojma. Cilj ovog zadatka bio je ispitati koliko učenici mlađe školske dobi razumiju značenje tuđica.

Grafikon 9. Prikaz imenovanja zadanih pojmova drugim riječima.

Prikazani grafikon 9. prikazuje koliko učenici mlađe školske dobi razumiju značenje zadanih pojmova te poznaju sinonime za iste. Među zadanim pojmovima učenici su pokazali da gotovo svi razumiju značenje riječi *frend* – 97 %. Također, vidljivo je da većina učenika razumije značenje riječi *fleka* – 92,10 % te da su ju ispravno imenovali drugom riječju. Većina učenika zadane pojmove imenovala je sljedećim riječima: *frend* – prijatelj, *fajt* – borba (*šora*, *tučnja*, *box meč*), *kesa* – vrećica, *ćorav* – slijep, *fleka* – mrlja (*prljavština*), *flaša* – boca.

5.6.4. Rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika u razumijevanju tuđica s obzirom na razred, spol, opći uspjeh, ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik i čitalačke navike učenika

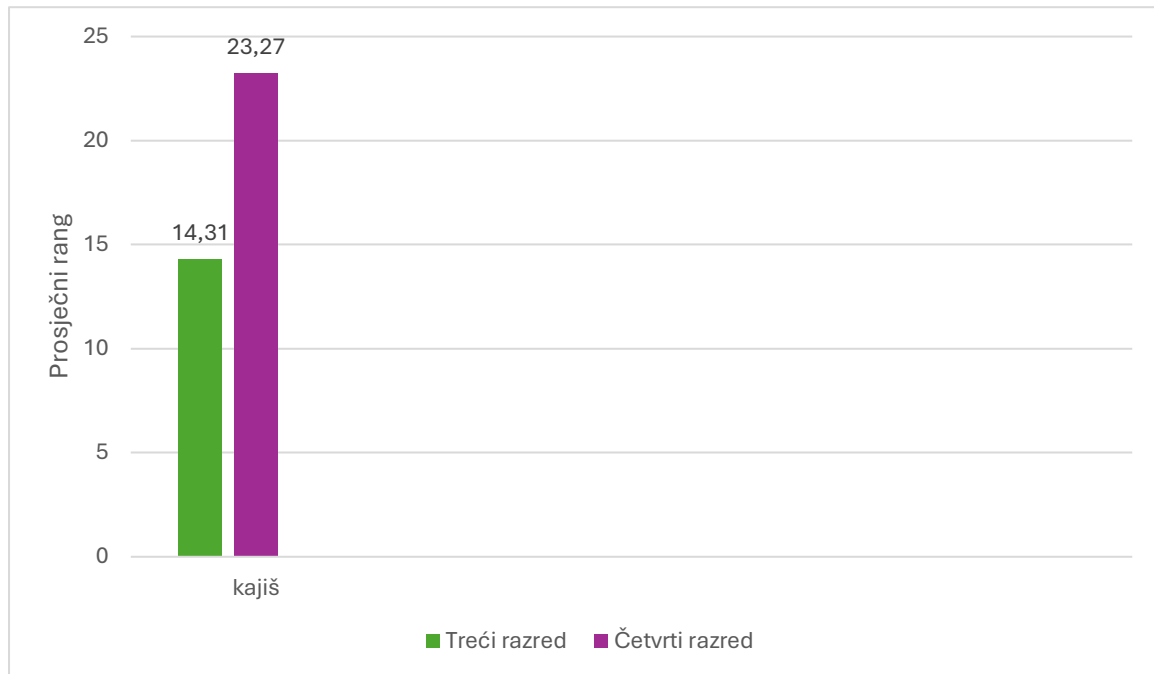
Četvrti je cilj ovoga istraživanja bio ispitati postoje li statistički značajne razlike u razumijevanju tuđica s obzirom na razred, spol, opći uspjeh, ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik i čitalačke navike učenika.

a) Rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika s obzirom na dob, tj. razred koji učenici pohađaju.

U sljedećim grafikonima 10. i 11. prikazani su rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika s obzirom na razred koji učenici pohađaju (treći i četvrti razred). Istraživanje je provedeno na istim zadacima kao i u prethodnim primjerima te su grafikonima 10. i 11.

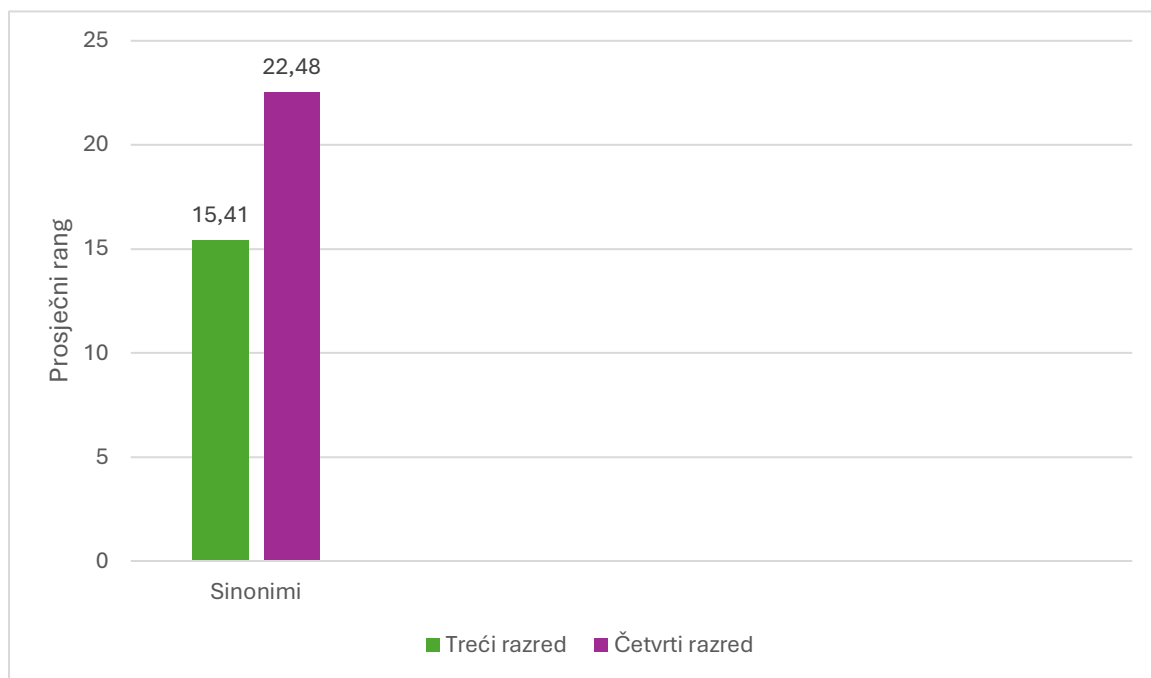
prikazani samo rezultati istraživanja u kojima postoji statistički značajna razlika između dvaju razreda.

Grafikon 10. Prikaz točno objašnjenih značenja zadanih riječi s obzirom na razred koji učenici pohađaju.

Grafikon 10. pokazuje izraženu razliku u objašnjavanju značenja riječi *kajiš*. Naime, učenici četvrtog razreda u većoj su mjeri prepoznali i objasnili što znači riječ *kajiš* u odnosu na učenike trećeg razreda.

Grafikon 11. Prikaz imenovanja zadanih pojmova drugim riječima s obzirom na razred koji učenici pohađaju.

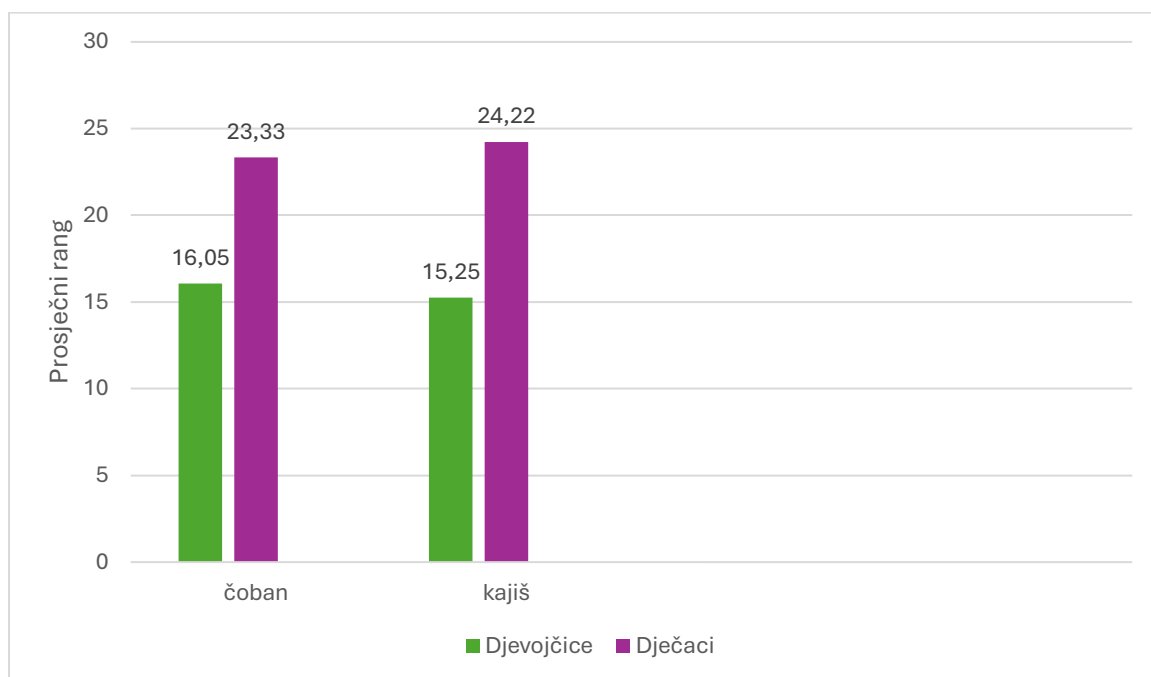
Iz prikazanoga grafikona 11. kod učenika starije dobi vidljiva je izraženija upotreba te bolje poznavanje drugih riječi, tj. sinonima za zadane pojmove.

b) Rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika s obzirom na spol učenika.

Sljedećim grafikonom 12. prikazuje se statistički značajna razlika s obzirom na spol učenika. Uzimajući u obzir da odgoj, mediji i okolina različito utječu na djevojčice i dječake, očekuje se da će pojedine riječi bolje poznavati određeni spol.

Grafikon 12. Prikaz objašnjavanja pojedinih riječi s obzirom na spol.

Grafikonom 12. uočljiva je razlika između djevojčica i dječaka u objašnjavanju riječi *čoban* i *kajiš*. Naime, dječaci su uspješnije objašnjavali navedene turcizme (*čoban*: dječaci – 61,39 %, djevojčice – 42,23 %, *kajiš*: dječaci – 63,73 %, djevojčice – 40,13 %). Prikazane razlike mogu se pripisati različitom utjecaju okoline i medija između djevojčica i dječaka. Također, djevojčice se razlikuju od dječaka u načinu na koji se igraju, tj. dječaci se igraju „grublje“ zbog čega nije iznenađujuće da bolje poznaju navedene riječi.

c) Rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika s obzirom na opći uspjeh prethodnog razreda.

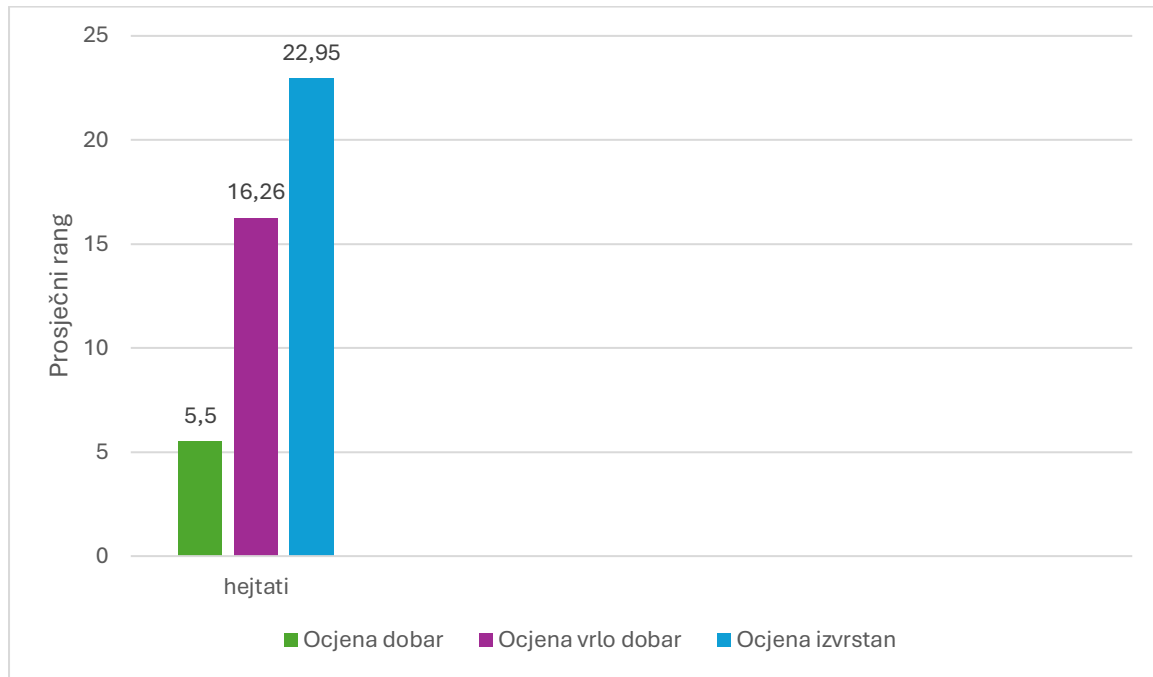
Provedenim istraživanjem pokazalo se da je velik broj učenika prethodni razred završio s ocjenom izvrstan, a manji broj s ocjenom vrlo dobar (izvrstan – 94,7 %, vrlo dobar – 5,3 %). Međutim, rezultati istraživanja pokazali su gotovo jednaku uspješnost u rješavanju zadataka. Sukladno tome, ne postoje razlike s obzirom na opći uspjeh prethodnog razreda.

d) Rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika s obzirom na ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik u prethodnom razredu.

Kod ispitanih učenika iz nastavnog je predmeta Hrvatski jezik prevladavala ocjena izvrstan (izvrstan – 52,6 %, vrlo dobar – 44,7 %, dobar – 2,6 %). Sljedećim grafikonom 13. prikazuju se rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika s obzirom na ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik u prethodnom razredu. Očekuje se da će učenici s boljim uspjehom, tj.

učenici s ocjenom izvrstan pokazati bolje poznavanje tuđica od učenika čije su ocjene dobar i vrlo dobar.

Grafikon 13. Prikaz objašnjavanja riječi s obzirom na ocjenu iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik.

Iz prikazanog grafikona 13. vidljivo je da postoji statistički značajna razlika u poznavanju i objašnjavanju tuđica s obzirom na ocjenu iz Hrvatskog jezika, ali samo u riječi *hejtati*. Naime, vidi se da je s porastom ocjene bolje poznavanje i uspješnije objašnjavanje navedenog anglizma.

e) Rezultati utvrđivanja statistički značajnih razlika s obzirom na čitalačke navike učenika.

Provedenim istraživanjem utvrđeno je da veći broj učenika tijekom jednog mjeseca pročitao najmanje jednu ili dvije-tri knjige, a najmanji broj učenika pročitao više od tri knjige mjesečno (*jedna knjiga* – 47,4 %, *dvije-tri knjige* – 42,1 %, *tri knjige* – 10,5 %). S obzirom na to da čitanje knjiga rezultira širim i boljim vokabularom, očekivalo se da će učenici s boljim čitalačkim navikama u navedenim zadacima češće koristiti standardne riječi umjesto tuđica. Međutim, rezultati istraživanja pokazali su da ne postoje izražene razlike između učenika s obzirom na čitalačke navike.

5.6.5. Rezultati istraživanja učestalosti uporabe tuđica u neformalnoj komunikaciji i spontanome govoru učenika

Posljednji je cilj ovoga istraživanja bio ispitati učestalost uporabe tuđica u neformalnoj komunikaciji i spontanome govoru učenika. Osim upitnika koji su ispunili učenici trećih i četvrtih razreda, provedena je i fokus grupa u kojoj je sudjelovalo šestero učenika – tri dječaka i tri djevojčice koji pohađaju četvrti razred osnovne škole. Učenici su opisivali kako provode svoje slobodno vrijeme te su govorili o društvenim mrežama i aplikacijama koje koriste (*TikTok, Snapchat, YouTube, Facebook...*) i o njihovim prednostima i manama. Također, iznosili su svoje mišljenje o poslu *jutjuber*a, *tiktoker*a i *influencer*a. Sljedećom tablicom prikazane su riječi koje su učenici koristili u neformalnoj komunikaciji i spontanome govoru, a koje ne pripadaju hrvatskom standardnom jeziku.

Tablica 6. Prikaz upotrijebljenih riječi koje ne pripadaju hrvatskom standardnom jeziku.

IMENICE	GLAGOLI	PRIDJEVI	PRILOZI
<i>plejka</i>	<i>skrolati</i>	<i>fejk</i>	<i>random</i>
<i>džojstik</i>	<i>snepati</i>	<i>super</i>	<i>okej</i>
<i>Snapchat</i>	<i>lajkati</i>		
<i>snap score</i>	<i>banati</i>		
<i>filteri</i>	<i>hejtati</i>		
<i>Instagram</i>	<i>followati</i>		
<i>stori</i>	<i>šerati</i>		
<i>Youtube</i>			
<i>video</i>			
<i>jutjuberi</i>			
<i>TikTok</i>			
<i>tiktokeri</i>			
<i>influenceri</i>			
<i>followeri</i>			
<i>skemeri</i>			
<i>gejmeri</i>			
<i>lajv</i>			
<i>riz</i>			

<i>hejteri</i>			
<i>outfit</i>			
<i>event</i>			
<i>boks</i>			

Iz tablice 6. vidljivo je da učenici u spontanome govoru koriste velik broj anglizama od kojih su najbrojnije imenice. Korištenje velikog broja anglizama može se pripisati utjecaju medija, posebice društvenih mreža i aplikacija na njihov govor. Govoreći o društvenim mrežama i aplikacijama učenici su opisivali što rade na određenoj društvenoj mreži ili aplikaciji i pritom su koristili riječi od kojih su neke preuzete iz izvornoga engleskoga jezika, a neke su se prilagodile pravopisnim i tvorbenim pravilima hrvatskog jezika. Primjerice, govoreći o aplikaciji *Snapchat*, učenici su spomenuli riječ *snap score* koja se nije prilagodila hrvatskom jeziku, ali i riječi *snepati* i *šerati* koje imaju sufiks karakterističan za glagole u hrvatskome jeziku. Najviše anglizama upotrijebljeno je tijekom razgovora o društvenoj mreži *TikTok* koja je trenutno iznimno popularna među učenicima mlađe školske dobi (*skrolati, fejk, rendom, lajkati, banati, hejtati, followati, tiktokeri, influenceri, followeri, skemeri, lajv, riz, hejteri*). Učenici su naglasili da provode barem dva sata dnevno na navedenoj aplikaciji te da često čitaju *hejt* komentare, ali i sami komentiraju. Ipak, takve komentare naveli su kao manu „*influencerskog*“ posla, a govoreći o prednostima naveli su veliku zaradu i zabavan život *influencera*. Rezultati istraživanja pokazali su često korištenje priloga *rendom* i *okej* koji su tijekom razgovora korišteni kao poštapalice.

6. ZAKLJUČAK

„Temeljna odrednica svakog naroda jest njegov jezik. Jezik je uvjet da bi se neka društvena zajednica uspostavila i povezala, da bi se njezini članovi međusobno razumjeli, da bi kao članovi zajednice mogli širiti i štititi svoje individualne i zajedničke vrijednosti, kulturu, običaje, način života i sl.“ (Gazdić-Alerić, 2023: 17). Ljudski jezici oduvijek su u međusobnom kontaktu te utječu jedni na druge. Sukladno tome, dolazi do jezičnog posuđivanja odnosno preuzimanja jezičnih jedinica iz jednog jezika u drugi.

Ovim istraživačkim radom nastojala se utvrditi uporaba tuđica u spontanome govoru učenika mlađe školske dobi te ispitati koje tuđice prevladavaju kod učenika mlađe školske dobi.

Istraživanje je provedeno u jednoj zagrebačkoj osnovnoj školi, a ispitanici su bili učenici trećeg i četvrtog razreda. Učenici su ispunjavali upitnik koji se sastojao od četiri zadatka, a provedena je i fokus grupa u kojoj je sudjelovalo šestero učenika.

S obzirom na temeljni cilj istraživanja postavljeno je pet problema na temelju kojih su postavljene dvije hipoteze. Prvom hipotezom očekivalo se da će učenici prepoznati navedene tuđice i znati njihovo značenje s obzirom na to da provode barem dva sata dnevno pred ekranima. Proučavajući rezultate istraživanja, dolazi se do zaključka da učenici mlađe školske dobi u velikoj mjeri koriste tuđice te da razumiju značenje navedenih tuđica. Također, rezultatima istraživanja utvrđeno je da su učenici mlađe školske dobi najviše upoznati s anglizmima, što se može pripisati velikom utjecaju medija, posebno društvenih mreža i aplikacija kao što su *Instagram*, *TikTok*, *YouTube* itd. Također, učenici koriste i prepoznaju i germanizme i turcizme, ali u manjoj mjeri u odnosu na anglizme. Drugom hipotezom očekivalo se da je uporaba tuđica među vršnjacima vrlo česta u neformalnoj komunikaciji, posebice usmenoj. Rezultati istraživanja pokazali su da učenici u neformalnoj komunikaciji češće biraju tuđice u odnosu na standardne riječi. Posebno se ističu anglizmi koji su vrlo česti u neformalnoj komunikaciji, a posebice u razgovoru o aplikacijama i društvenim mrežama. Na temelju dobivenih rezultata može se zaključiti da su obje hipoteze potvrđene.

S obzirom na dobivene rezultate istraživanja, dolazi se do zaključka da je uporaba tuđica, posebice anglizama, vrlo česta pojava kod učenika mlađe školske dobi koji nerijetko daju prednost tuđicama u odnosu na hrvatske standardne riječi. Materinski jezik jedno je od glavnih obilježja pojedinca i društva koji služi kao osnova komunikacije i njegovo očuvanje ključno je za opstanak i razvoj društva. Sukladno tome, potrebno je poticati učenike da biraju riječi materinskoga jezika jer činjenica da je riječ stranog porijekla ne znači nužno da je i bolja.

LITERATURA

1. Aladrović, K. (2008). Kompetencije učenika prvog razreda u poznavanju pravopisa na kraju školske godine. *Metodika*, 9 (16), 39-52.
2. Aladrović Slovaček, K. (2017). Jezična djelatnost pisanja u osnovnoškolskoj nastavi hrvatskoga jezika. *Strani jezici*, 46 (4), 59-71.
3. Aladrović Slovaček, K. (2019). *Od usvajanja do učenja hrvatskoga jezika*. Zagreb: Alfa.
4. Andrić, M. (2003). Turcizmi u seoskom govoru Slavonije. *Migracijske i etničke teme*, 19 (1), 17-27.
5. Barić, E., Lončarić, M., Malić, D., Pavešić, S., Peti, M., Zečević, V., Znika, M. (2005). *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Brdar, I. (2010). Engleske riječi u jeziku hrvatskih medija. *Lahor*, 2 (10), 217-232.
7. Filipović, R. (1986). *Teorija jezika u kontaktu*. Zagreb: Školska knjiga.
8. Filipović, R. (1990). *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Frančić, A., Hudeček, L., Mihaljević, M. (2005). *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
10. Gazdić-Alerić, T. (2023). *Hrvatski između nas*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža na adresi <https://enciklopedija.hr/clanak/29130> (2.6.2024.)
12. Ivšić Majić, D. (2023). U svijetu vitezova i kneževa – najstariji germanizmi u hrvatskome. *Hrvatski jezik*, 10 (1), 39-40.
13. Karabuva, V. (2016). Turcizmi u bratiškovačkom govoru. *Godišnjak Titius*, 9 (9), 239-261.
14. Kovačević, B. (2022). Imamo li putra na glavi (germanizmi u hrvatskim frazemima). *Hrvatski jezik*, 9 (2), 27-30.
15. Miholić Cvitanić, M. (2023). Razvoj komunikacijske jezične kompetencije dramskim tehnikama u nastavi hrvatskoga jezika u osnovnoj školi. *Hrvatski*, 21. (2), 27-52.
16. Pavličević-Franić, D. (2002). Lingvistička kompetencija nasuprot komunikacijskoj kompetenciji u ranojezičnome diskursu. *Suvremena lingvistika*, 53-54 (1-2), 117-126.
17. Pavličević-Franić, D. (2005). *Komunikacijom do gramatike. Razvoj komunikacijske kompetencije u ranome razdoblju usvajanja jezika*. Zagreb: Alfa.
18. Razum, L. i Aladrović Slovaček, K. (2023). Jezični i izvanjezični čimbenici ranoga usvajanja hrvatskoga jezika. *Filologija*, (81), 133-154.

19. Skelin Horvat, A. (2004). Posuđivanje u hrvatski jezik u dvama razdobljima. *Suvremena lingvistika*, 57-58 (1-2), 93-104.
20. Stojić, A. (2008). Njemačke posuđenice i hrvatski ekvivalenti. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 34 (1), 357-369.
21. Stolac, D. (1997). Tuđice i primljenice u dijalektu i standardnom jeziku. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, (10), 93-98.
22. Šego, J. (2009). Utjecaj okoline na govorno-komunikacijsku kompetenciju djece; jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju. *Govor*, 26 (2), 119-149.
23. Tepeš Golubić, L. (2022). Germanizmi u medijskom prostoru. *Sociologija i prostor*, 60 (2 (224)), 379-402.
24. Vranić, S. i Zubčić, S. (2013). Turcizmi u frazemima hrvatskih govora. *Filologija*, (60), 103-145.

PRILOZI

Prilog 1. Anketni upitnik

Spol: a) muško   b) žensko

Razred: _____

Prošli razred završio/la sam s ocjenom _____, a iz predmeta Hrvatski jezik imao/la sam ocjenu _____.

Zaokruži broj ispred tvrdnje s kojom se najviše slažeš:

1. Mjesečno pročitam najmanje jednu knjigu.
2. Mjesečno pročitam dvije-tri knjige.
3. Mjesečno pročitam više od tri knjige.

1. Poveži riječi i fotografije.

laptop

plac

dućan

make up

burek

špek

2. Nadopuni rečenice:

U petak ćemo ići u

_____ u Arena Centar.

Jučer sam za ručak jeo

_____ i pomfrit.

Želim kupiti novu igricu, ali sam ostao bez _____.

U igrici sam prešao na novi _____.

Ponekad potajno odem u

_____ i jedem slatkiše.

Jednom sam se u školi spotaknuo i pao. Umjesto da mi pomognu, drugi su mi se rugali i govorili su mi da sam prava _____.

3. Jesu li ti poznate ove riječi (zaokruži da ili ne)? Što znače?

jutjuber	DA	NE	Značenje:
friško	DA	NE	Značenje:
džaba	DA	NE	Značenje:
hejtati	DA	NE	Značenje:
ziher	DA	NE	Značenje:
cicija	DA	NE	Značenje:
frend	DA	NE	Značenje:
sekirati	DA	NE	Značenje:
čoban	DA	NE	Značenje:
guglati	DA	NE	Značenje:
ferije	DA	NE	Značenje:
kajiš	DA	NE	Značenje:

4. Za svaku riječ napiši drugu riječ koja ima isto značenje, npr. tim - ekipa (Ako ne znaš drugu riječ, napiši njezino značenje).

frend - _____

kesa - _____

flaša - _____

ćorav - _____

fleka - _____

fajt - _____

Prilog 2. Suglasnost i izjava za roditelje

Poštovani roditelji!

U okviru pisanja diplomskoga rada „Uporaba tuđica u jezičnom izražavanju učenika mlađe školske dobi“ koji se realizira na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu provodi se istraživanje u koje bi se uključili i naš 3. i 4. razred.

Cilj je ovoga istraživanja utvrditi koje tuđice učenici mlađe školske dobi koriste u spontanome govoru.

Istraživanje će se provoditi tijekom Sata razredne zajednice. Učenici će dobiti upitnik koji se sastoji od četiri zadatka i anonimno će ga rješavati. Također, u drugom dijelu istraživanja nekolicina učenika će sudjelovati u slobodnom razgovoru koji će voditi studentica, a pritom će se razgovor snimati.

Sukladno Etičkom kodeksu podaci dobiveni u ovom istraživanju bit će strogo povjerljivi i čuvani. Svi izvještaji nastali na temelju ovog istraživanja koristit će rezultate koji govore o grupi djece ove dobi općenito (nigdje se neće navoditi rezultati pojedinačnog sudionika).

S obzirom na navedeno, molimo Vas pisanu suglasnost kojom prihvaćate sudjelovanje svoga djeteta u ovome istraživanju.

Ukoliko imate bilo kakvih pitanja, možete se javiti voditeljici istraživanja - Valentini Jakolić (valentina.jakolic549@gmail.com).

Zahvaljujemo Vam na susretljivosti!

IZJAVA

kojom ja, _____, roditelj/skrbnik

(ime i prezime roditelja/skrbnika)

učenika/ce _____, razreda _____,

(ime i prezime učenika/ce)

_____ u _____,

(naziv škole)

(mjesto škole)

dajem suglasnost za sudjelovanje svog djeteta u istraživanju „Uporaba tuđica u jezičnom izražavanju učenika mlađe školske dobi“ koje se provodi u svrhu pisanja diplomskoga rada. Svojim potpisom izražavam svoj pristanak za sudjelovanje u istraživanju i potvrđujem da sam informiran da je sudjelovanje u istraživanju mojeg djeteta dobrovoljno, da ima pravo odustati

u bilo kojem trenutku, da su istraživači obvezni pridržavati se Etičkog kodeksa i da su dužni zaštititi tajnost podataka te da će se tijekom drugog dijela istraživanja razgovor snimati.

Datum i mjesto

Potpis roditelja/skrbnika

Izjava o izvornosti diplomskoga rada

Potpisom potvrđujem kako sam samostalno napisala rad na temu *Uporaba tuđica u jezičnom izražavanju učenika mlađe školske dobi* pod vodstvom mentorice izv. prof. dr. sc. Katarine Aladrović Slovaček i da se nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u radu navedeni.

U Zagrebu, srpanj 2024. godine

Valentina Jakolić
